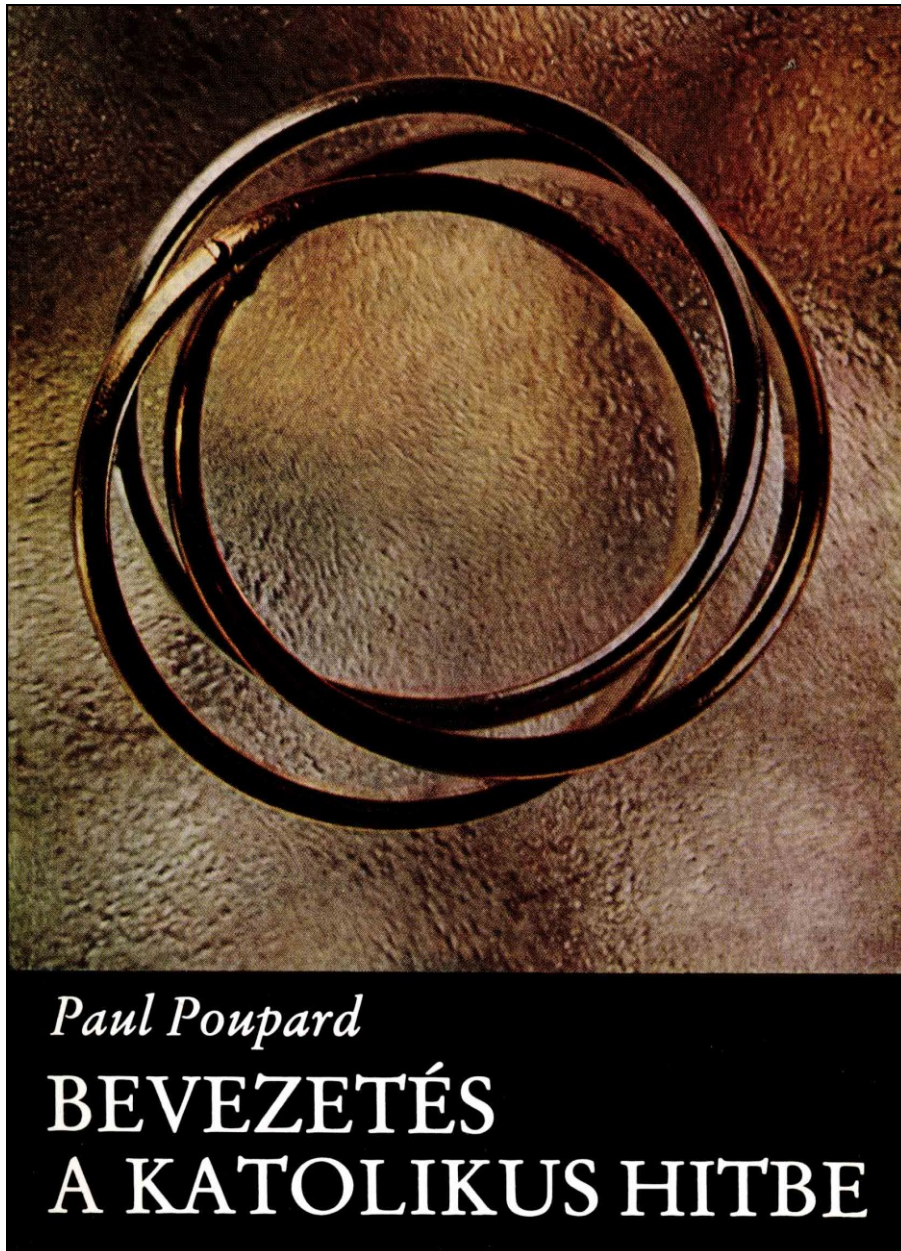


## Paul Poupard Bevezetés a katolikus hitbe

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)  
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért  
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.



# Impresszum

**Paul Poupard**  
**Bevezetés a katolikus hitbe**

Fordítás alapjául szolgáló mű:  
Initiation à la foi catholique  
1969, Librairie Arthème Fayard

Fordította:  
dr. Kemény Lajos

Nihil obstat  
Paris le 8 janvier 1969.  
M. Brissaud

Imprimatur  
Paris le 11 janvier 1969.  
E. Berrvaré

---

## **A könyv elektronikus változata**

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1980-ban jelent meg a Szent István Társulat kiadásában az ISBN 963 360 115 0 azonosítóval. Az elektronikus változat a Szent István Társulat engedélyével készült.

## Tartalomjegyzék

Impresszum .....	2
Tartalomjegyzék .....	3
Előszó.....	5
VI. Pál pápa fölhívása: „Legyetek értelmes módon keresztények” .....	6
Bevezetés: A keresztény ember hite .....	7
1. Az emberre jellemző kérdésfeltevések .....	7
2. A keresztény ember hite.....	7
3. A hit öröme .....	7
4. Az isteni titok.....	8
5. Krisztus nyomában.....	8
I. Hitből fakadó látásmód.....	10
6. A hit .....	10
7. Jézus Krisztus.....	10
8. A mindig élő .....	11
9. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek .....	11
10. Az Isten élete.....	12
11. A teremtés .....	12
12. Az ember.....	13
13. A bűn.....	13
14. A megváltás .....	13
15. Jézus titka.....	14
16. Az örömhír meghirdetése.....	14
17. Az Egyház.....	14
18. A pápa és a püspökök .....	15
19. A papok.....	15
20. A laikusok .....	16
21. A szerzetesek .....	16
22. Útban az örökkévalóság felé.....	17
23. Az örök élet.....	17
24. Az élet tétje .....	17
25. Karácsonytól húsvétig.....	18
26. Az ember végtelensége .....	18
II. A hitből fakadó élet .....	20
27. Az Isten jelen valóvá lesz a keresztényben.....	20
28. A szentségek .....	20
29. Kapcsolatok Krisztussal.....	20
30. Kapcsolatok az Egyházzal .....	21
31. Az Eucharisztia .....	22
32. Élet és hit.....	22
33. Az Isten akarata.....	22
34. A tételes törvény .....	23
35. A keresztény ember lelki küzdelme.....	23
36. Minden ember Isten gyermeke.....	23
37. Az Egyház missziós tevékenysége.....	24
38. Ökumenizmus .....	24
39. A világiak apostolkodása .....	25

---

40. Az egyetemes Szeretet útjai .....	25
41. Teljes emberség .....	26
42. Szívbeli megtérés .....	26
43. Megváltó szenvedés .....	27
44. Reménység .....	27
45. Az imádság .....	27
46. Az Egyház szeretete .....	28
47. Mária .....	28
Befejezés .....	29
48. A hit haladása .....	29
VI. Pál pápa imája a hitért .....	30

## Előszó

Ez a kis könyv nem szolgál semmi újdonsággal. Számos kérdés megválaszolására íródott a Hitnek szentelt évben, amelyet a Szentatya, VI. Pál pápa meghosszabbított a II. Vatikáni egyetemes Zsinatot követően.

Auguste Valensin atya írt nem sokkal előbb „Katolikus Bevezetés” címmel egy könyvet, amely a keresztény tanítás rövid foglalata, s az a célja, hogy a művelt felnőttet vezesse be az Egyházban betöltendő feladatkörbe. (Hirondelle Kiadó, Párizs, 1950. 24 oldal.) Újabbban a „Nemkeresztények Titkársága” jelentetett meg egy másik kiadványt ezen a címen: „A bennünk levő reménység.” Ez is a katolikus hit rövid előterjesztése azok számára, akik nem keresztények. (Vatikáni Polyglotta kiadás, 1967. 38 oldal.) Ezen előző kiadványokhoz – melyeknek igen széleskörű volt a hatásuk, mint pl. a „Körkép a Hitvallásról”, amely a felnőttek részére írt katekizmus, s szerzője Gabriel-Marie Garonne, az időtájt toulousi bíboros-érsek, (Desclée Kiadó Párizs, 1958. 118 oldal) és újabb műve: „Mit kell hinni?” (ugyanaz a kiadó, 1967. 296 oldal) – csatlakozik ez az általunk közrebocsátott könyv, egyszerű formában és minden megkeresztelt számára mintegy vázlatként, hogy segítségükre legyen hitünk alaposabb megismerésében, hogy helyesebben élhessenek és örömük legyen abban, hogy tanúságot tehetnek minden jó akaratú ember előtt.

A későbbiek bizonyítják, hogy a könyv lapjai következetesen a Szentírásra és a legutóbbi Egyetemes Zsinatra hivatkoznak.

A legtermészetesebb, hogy munkánk befejezésekképpen VI. Pál pápa imáját közöljük fordításban, s együtt szeretnénk imádkozni a hitért Krisztus földi helytartójával. Az első keresztényeknek Szent Péter ezt javasolta: „Legyetek mindig készen, hogy megfeleljetek azoknak, akik a bennetek levő reménység okáról kérdeznek titeket.”<sup>1</sup> Az Isten által adott mában Péter utódja a pápa, VI. Pál, az Úr nevében<sup>2</sup> ajánlja mindnyájunknak ugyanezt az imát, hogy „az egész világot járja át a szeretet és a hit lángja, amely minden jóakarata embert magához ölel”<sup>3</sup>. Ez az a tanúságtétel, amelyet ez a kis könyvecske a maga részéről nyújtani akar.

Róma, 1969. Vízkeresztje.<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> 1Pt 3,15. Így idézzük majd a Szentírást. Az első szám mindig a levél számát, a második pedig a fejezetet és a verset jelöli, ahol az idézet található.

<sup>2</sup> Ez VI. Pál jelmondata, amelyet pápaságának idejére választott magának.

<sup>3</sup> VI. Pál első üzenete, 1963. június 22-én, megválasztásának másnapján.

<sup>4</sup> Számomra ez a legraktikusabb hely, hogy megköszönjem a lelkipásztoroknak, teológusoknak, nővéreknek és laikusoknak, hogy könyvemet elolvasták és hasznos megjegyzéseiket hozzáfűzték. Baráti hálámat fejezem ki Abbé René Séjourné-nak, testvéri közreműködéséért. – A fordító köszönetet mond a szerzőnek, Paul Poupard püspöknek, aki irányította párizsi tanulmányait és aki készséggel hozzájárult ahhoz, hogy könyvét magyar nyelvre fordíthassa.

## **VI. Pál pápa fölhívása: „Legyetek értelmes módon keresztények”**

„Azt mondom nektek az Úr nevében, keressétek a módját annak, hogy értelmesen legyetek keresztények, készen állva arra, hogy mindent megértsetek... Keressétek az Isten szavának értelmét a vallásos oktatások keretében, kutassátok a földi lét és az élet tudományát, amely az örökkévalóságra őriz meg bennünket. Fiaim, szomjazzátok a hitoktatást. Valójában legyetek képesek arra, hogy lelketek igényének eleget tegyetek, nemcsak néhány olyan katekizmusi felelettel, amely egy rövid oktatáson vagy vizsgán elegendő. Vágyakozzatok az igazságra, amely Istennel hoz benneteket kapcsolatba, aki az Út, az Igazság és az Élet; aki megmutatja rendeltetésünket, valamint korunk és társadalmunk értékeit is. Legyetek értelmes módon keresztények... Egyesek görcsösen a múltba kapaszkodnak, mások mindent meg akarnak újítani... Legyen kritikai érzékünk, tudjunk különbséget tenni a valódi és az álértékek között, tudjunk hívó emberekké válni, akik életüket teszik erre a választásra, akik ünnepélyesen és visszavonhatatlanul jelentik ki: ezt az utat választottam: hiszek. Biztos vagyok benne, hogy Krisztus szavára építve, amelynek az Egyház a biztosítója és a tanítója, nem csalatkozom. Szabadítsuk meg az Egyházat mindattól, ami elavult, és dolgozzunk azon, hogy érintetlenül őrizze meg lényegét, s mindazt a termékenységet, amelyben oly gazdag és olyannyira bővelkedik. Ez a megújulás órája. Újuljatok meg, ahogy Szent Pál mondja, lélekben. Újítsátok meg szokásaitokat, erkölcsi életeteket. Törekedjete arra, hogy vallásosságtok külsőleg is hiteles legyen és ebben a vonatkozásban éppen az ifjúság válhatik tanúságtevővé, midőn eléje megyünk kívánságaiknak és jogos igényeiknek.

Arról van szó, hogy ismerjük meg az igazságot és feleljünk meg feladatunknak. Ez minden tökéletesség teljessége, amely egészen biztosan jelzi a szív igényeit és legfőképpen hűségesen válaszol Krisztus üzenetére.

Ha igazán így tudunk cselekedni, az az élet, amely körülöttünk folyik, a modern társadalom nyüzsgése, azok a gyötrődések és félelmek, melyek gondterheltté teszik napjainkat – a háború, az atombomba, a holnap bizonytalansága, hogy talán nem élünk tovább stb. – mind eltűnnek, mert az Úr szava elhatol hozzánk, győzelmesen hirdelve a megváltás tényét, amit a Pápa is megismétel: „Ne féljete! Ne éljete szorongások között. A kereszténység nem élhet félelemmel a szívében. Gyorsan halad előre és szeretettel, mi több, hittel, reménnyel és szeretettel osztja szét kincseit mindenhol.”<sup>5</sup>

---

<sup>5</sup> VI. Pál pápa szavai az Albanói egyházmegye híveihez, 1968. szeptember 3-án.

# Bevezetés: A keresztény ember hite

## 1. Az emberre jellemző kérdésfeltevések

Minden férfi és nő keresi az elméleti és a gyakorlati választ az emberi lét rejtelmére, legalábbis azokra a problémákra, melyek személyes létére, és az őt körülvevő világra vonatkoznak. Mi az élet értelme és célja? Hogyan érhető el a valódi boldogság? Miért van a rossz és mi a szenvedés értelme? Mi válthatja meg az embert és az emberiséget ma és a jövőben? Van-e valami a halálon túl? Végeredményben mi az ember? Mit jelent az emberi lét és a történelem misztériuma? És ha létezik egy felsőbb lény – akit a hívők Istennek neveznek – mit tudhatunk róla, mi az Isten igazsága és mi igaz az emberről?

## 2. A keresztény ember hite

A keresztény nem menekülhet el ezen kérdések elől, csakúgy mint a mindennappal együttjáró gondoktól sem. Mi az mégis, ami megkülönbözteti a többi embertől? Valami nagyon fontos, rendkívüli és soha nem hallott dolog, ami egészen megmozgatja életét, gyökeresen átalakítja azt. Ő ugyanis hisz az élő Istenben, aki Jézus Krisztusban mutatta meg neki önmagát. Jézus Krisztusban tudja magáról, hogy személyében, önmagáért és mindörökké szeretett lény. A keresztény hitnek ez az alapvető állítása: az Isten önmagát Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki. Jézus Krisztus valóságos ember, aki megjelent az emberi történelemben Augustus római császár uralkodása idején. Jézus Krisztus ugyanakkor élő és igaz Isten is. Benne – s ez az emberi elme számára balgaságnak tűnik – az Isten emberré lesz – megtestesül –, hogy az ember, elszakadva a bűntől, részese legyen az örök Isten életének, amely a Szeretet élete. Az ember, aki összes testvérével arra van hívva, hogy Isten gyermeke legyen, felfedezi magáról, hogy az egész emberiséggel közösséget kell vállalnia, hogy megvalósuljon egy csodálatos elképzelés. Az élete átalakul, ez a jóhír, görögül euangelion = evangélium<sup>6</sup>, amelyet Jézus Krisztus hozott. Ahogy Szent Ágoston mondja: „Krisztus főként azért jött, hogy az ember megtudja, hogy mennyire szereti őt az Isten.”<sup>7</sup>

## 3. A hit öröme

Így válik érthetővé, hogy a keresztény számára a hit öröme a szeretetnek ebben a megnyilvánulásában annyit jelent, hogy teljes bizalommal hagyatkozik az Istenre, aki azt akarja, hogy „Mi Atyánknak”<sup>8</sup> hívjuk és hogy az ember a földön abban munkálkodjék, ami

---

<sup>6</sup> Azt a könyvet is evangéliumnak nevezzük, amely ezt a jóhírt tartalmazza. Négy van belőle: az elsőt Szent Máté írta, a vámos, a Jézus által választott 12 apostolból álló testület egyik tagja. A másodikat Szent Márk, Szent Pál és Szent Péter tanítványa; a harmadikat Szent Lukács, pogány származású orvos és Pál útítársa. Közöttük olyan sok hasonlóság van, hogy szövegeiket olykor párhuzamos oszlopokban hozzák, ezeket egy szempillantással átolvashatjuk, s ezért hívjuk őket szinoptikusoknak. (Vö. La Synopse des quatre Évangiles en français, az Apokrifok és az Atyák összevetésével. P. Benoit és Boismard atyák szerkesztésében. 1. köt. szövegei. Paris, Cerf. 1965). A negyedik evangélium, amelyet Szent János írt, aki magát a tanítványnak nevezi, akit Jézus szeretett, rokonságban van az első keresztény hithirdetéssel és a Jézus Krisztus titkáról való elmélkedés eredménye.

<sup>7</sup> Az észak-afrikai Hyppó nagy püspöke, Szent Ágoston (354-430) mélységesen jellemezte az Egyház életét. Éppen ezért néhány mással, egyházatyának hívjuk. – Az idézett szövegrész egy katechézisből való, amellyel a keresztelendőket készítette elő: De catechizandis rubidis. 4,8.

<sup>8</sup> Imádság, amelyre Jézus tanított meg bennünket (Mt 6,9-13; Lk 11,1-4)

rábízott. Öröm az is, hogy Őt imádjuk, ami nem egyéb, mint magunkról megfélelkezés és magányunkból való kilépés. Mert minden látszat ellenére az ember Isten nélkül végérvényesen egyedül és alapjában véve magára marad. Az emberek a vak természet ölen egyedül vannak és egyedül is maradnak a civilizációk megújulásában folytonosan újjászülető bálványok között az eszmék és az életmódok változásaiban. Ezzel szemben annak számára, aki hisz, a hit segítséget nyújt abban, hogy felülemelkedjék az illúziókon, a mítoszokon, a tévedéseken, a szorongást okozó mámoron és a teljes reménytelenségen. Lehetetlen az, hogy a hívő olyan nyomorúságos helyzetbe jusson, hogy megfélelkezzék létének lényegéről. Számára a lényeges és pótolhatatlan biztosíték a hit, az a hit, amely belőle hitelesen szabad, teljesen élő embert alkot.

## 4. Az isteni titok

„Az, ami kezdettől fogva volt, amit szemeinkkel láttunk és szemléltünk, amit kezeinkkel érintettünk, az élet igéjét; – mert az élet nyilvánvalóvá lett: láttuk, tanúságot teszünk róla és mi meghirdetjük nektek ezt az örök életet, amely az Atyánál volt és ami nekünk megjelent; – ez az amit láttunk és hallottunk, ezt hirdetjük nektek... hogy örömünk teljes legyen.” Ezek azok a szavak, amelyekkel Szent János első levelét kezdve meghirdeti Jézust. Előttünk, szemünkkel érzékelhetően az az ember Jézus áll, aki a láthatatlannak kifürkészhetetlen és kifejezhetetlen titka: „Amit szem nem látott, fül nem hallott, emberi szívbe föl nem hatolt, ezt készítette elő Isten azoknak, akik Őt szeretik.”<sup>9</sup> Tény, hogy a mi ismeretünk az isteni dolgokról mindig egyenlőtlen és csak hasonlóságra épülő, mert „a Teremtő és a teremtmény között nem lehet azonosság, mint ahogy nincs köztük nagyfokú meg nem egyezés sem”,<sup>10</sup> minthogy az Isten kimondhatatlanul fölötte áll mindannak, ami van, vagy ami rajta kívül elképzelhető.”<sup>11</sup> Minden elképzelésünk fölött és a legnagyobb lelkesedésünket és a legnagyobb vágyainkat meghaladóan, az egészen Más ragyog az ő kimondhatatlan teljességében. A keresztény ember létének legmélyéből adódóan tartozik hozzá Istennek ehhez a titkához, amely Jézus Krisztusban vált jelenvalóvá. Nélküle a hit semmivé válik. Mert ha testi szemeivel látná, vagy értelmi szemlélettel foghatná meg, az már nem hit lenne többé, hanem belátás. Mindazonáltal eléggé megragadja a hitigazságok értelmét, hogy azok vezérelhessék gondolkodását és viselkedésmódját Szent Ágoston ezen szavai szerint: „Hiszek, hogy értsek.” A „Credo”<sup>12</sup> az ő számára világító fényesség.

## 5. Krisztus nyomában

Megismerve Krisztust azon az Egyházon keresztül, mely tanítását továbbadja, titkát a történelemben megtestesíti és állandósítja, látjuk, hogy a keresztény ember számára Ő a fény és az erő, az igazság és az élet felé vezet. Jézus maga mondta: „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet.”<sup>13</sup> Szent Péter arra tanít minket: „Nem adatott más név az embereknek, mely által üdvözülhetünk.”<sup>14</sup> Végülis a keresztény életnek a szabálya, vagy ahogy mondják, a keresztény erkölcs, abban áll, hogy mindenestől Krisztust követjük. Azok az igazságok, amelyekre tanított,

<sup>9</sup> 1Kor 2,9, Szent Pálnak a Korinthusiakhoz írt leveléből vett részlet.

<sup>10</sup> Az 1215-ben tartott IV. Lateráni Zsinat tanítása. Egyetemes Zsinatnak mondjuk a katolikus Egyház püspökeinek összejövetelét Róma püspökének vezetésével. Róma püspöke a pápa, akit a Zsinaton megbízottja is képviselheti.

<sup>11</sup> Az 1830-ban tartott I. Vatikáni Zsinat tanítása.

<sup>12</sup> A latin Credo szóból, ami annyit jelent: hiszek. Ez a keresztény hit kivonata a lényeges igazságokra vonatkoztatva, melyeket a hit cikkelyeinek nevezünk, s melyeknek együttese alkotja a „hitvallás”-t = a symbolum fidei-t.

<sup>13</sup> Jn 14,6

<sup>14</sup> Ezeket a sorokat Szent Lukács evangélista írta le, aki ránhagyta az első keresztények történetét is az Apostolok Cselekedetei c. írásában. ApCsel 4,12.



sohasem választhatók el az ő személyétől, mindenképp arra való, hogy általuk Istent értsük el.<sup>15</sup> Hitbeli látásunk egészen egyszerűen a hit életére jut el: amely élet egyúttal gyümölcs és jel is lesz mindenki számára, aki Jézus tanítványa akar lenni az általa meghatározott és elválaszthatatlan két út szerint: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből; felebarátodat pedig, mint önmagadat!”<sup>16</sup>

---

<sup>15</sup> G. M. Garonne bíboros: Mit kell hinni? Paris Desclée 1968.

<sup>16</sup> Lk 10,2

# I. Hitből fakadó látásmód

## 6. A hit

Az Isten minden embert szeret és meghív az istengyermeki életre. Amint azt Szent Pál tanítja: „Az Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön.”<sup>17</sup> Az üdvösség az ember számára azt jelenti, hogy elfogadja az Isten üzenetét és aszerint alakítja életét. Természetes, ha nincs erről elegendő ismerete, a maga részéről nem hibás abban, hogy nem fogadja el az Istennek ezt az adományát. Tudjuk, hogy az isteni Gondviselésnek megvannak a maga csodálatos útjai, hogy ilyeneken is segít, de ugyanaz a Gondviselés szigorú lesz azokhoz, akik tudtak róla, de az igazságot elfojtották tunyaságból vagy önzésből. <sup>18</sup>A keresztény az, aki hozzá tartozik a hit által és megkeresztelkedik, amely láthatóan is Krisztushoz kapcsolja és arra teszi képessé, hogy Egyházában ebből a krisztusi életből éljen. Ez az Egyház a maga élő hagyományának folytonosságában arra kapott küldetést, hogy tanítson, és hitelesen magyarázza a krisztusi kinyilatkoztatást, amelyet a megszentelt Hagyomány és a Szentírás – a Biblia – származtat át, „az Isten megszentelt Igéjének egyetlen letéteményét képezve, amely az Egyházra van bízva”. (A II. Vatikáni Zsinat tanítása az Isteni Kinyilatkoztatásról.) A hit nem egyéb, mint az értelem és az akarat teljes odakapcsolódása az Isten eme Jézus Krisztusban közvetített kinyilatkoztatásához, akit a próféták előre hirdettek, s akinek üzenetét az apostolok adták tovább.

A hit a történelemnek jól megkülönböztethető jeleire támaszkodik, amelyek számára ésszerű motívumok ugyan, anélkül azonban, hogy olyan kényszerítő erővel rendelkeznének, mint a tudományos nyilvánvalóság. Bizonyos gesztusokon és szavakon keresztül megmutatkozik az a jelenlét, amely eltölti a szív titkos vágyát, s amely úgy nyilvánul meg a kutató elme számára, mint az Isten személyétől hitelesen megkülönböztethető nyom. A jóakarátú ember felfedezi benne a teljesen ingyenes szólítást, amelyre szeretettel válaszol. Isten segítségével – ami a kegyelem – ragaszkodik hozzá teljes valójával. Ezentúl pedig a hitből él. (Róm 1,17)

## 7. Jézus Krisztus

Amint Pascal mondja: „Nem csupán Istent, hanem sajátmagunkat is csak Jézus Krisztus által ismerjük meg.”<sup>19</sup> „Nem ismerjük az életet és a halált, csak Jézus Krisztus által. Jézus Krisztus nélkül nem tudjuk, mi az életünk, mi a halálunk, mi az Isten és mik vagyunk mi magunk.”<sup>20</sup>

Embersége szerint Jézus Izrael népéhez tartozó. Anyja Mária, csodálatosan foganta őt, miközben szűz maradt. A judeai Betlehemben született, melynek Heródes volt a királya,<sup>21</sup> a galileai Názáretben nevelkedett 30 éves koráig, amikor is hirdetni kezdte az örömhírt: Isten

<sup>17</sup> 1Tim 2,4 – Részlet Pál apostol egyik leveléből, amelyet Timótheus nevű tanítványának írt.

<sup>18</sup> Róm 1,18 – Részlet Pál apostolnak a római keresztényekhez írt leveléből.

<sup>19</sup> Az Egyház elismeri, hogy az Istenről van természetes ismeretünk, amely lehetséges az emberi ész számára. De egyedül Krisztus az, „aki a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15), aki számunkra feltárta Isten belső életének titkát.

<sup>20</sup> A keresztény hit védelmét idézzük itt, amely Pascal halálakor még nem látott napvilágot, Brunschviég beosztása szerint: Gondolatok, 548. Ez a számozás a legelterjedtebb. Ma hitelesebbnek látszik a Lafuma által helyreállított számozás.

<sup>21</sup> Ez az időegyeztetés, mint más egyéb is, az evangéliumban található. Vö. Lk 1,5 és 2,1. – A továbbiakban a szövegen belül hozzuk a vonatkozó helyeket.

minden embert atyai szeretettel szeret, a bűnösöket – mindnyájan azok vagyunk – meghívta a bűnbánatra és a megtérésre, hogy a szeretet nagy közösségébe, az Isten országába mehessenek.

Krisztus úgy beszélt, mint aki meg van győződve arról, hogy neki isteni küldetése van: „Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki engem küldött.” (Jn 7,16) Minden megnyilatkozásában olyan kiváltságokat tulajdonít magának, amelyek Isten sajátjai: a bűnök megbocsátása, a szívek legbelsejének ismerete. (Jn 2,25) „Új tanítás, amely tekintéllyel rendelkező” (Mk 1,27), gyökeres elutasítása a törvénynek, s a törvény erkölcsi parancsainak (Hegyi beszéd, Mt 5: „Hallottátok... én pedig mondom nektek..”), valamint olyan szabályainak, mint a szombaté is (Mt 12,8), meghívás arra, hogy mindent áldozzanak fel érte és minden fölött szeressék (Lk 18,29-30), az a nyilatkozat, amely alapját képezi az Utolsó Ítéletnek, amikor Jézus azonosítja majd magát az éhezővel, szomjazóval, ruhátlanul (Mt 25,31-46). Ugyanakkor, midőn szavai, (ráhatásai, állításai, ígéretei és jövődölései) csodás tettei és beteggyógyításai, halottfeltámasztásai tanúsították, hogy az Isten jóságos hatalma érkezett el az emberekhez, és arra hív, hogy higgyenek benne. Így lassankint feltárta szavainak és tetteinek tekintélye által személyének titkát: az Isten küldötte, Messiás, az Emberfia, Isten Fia, aki mindent megoszt Atyjával: „Én és az Atya egy vagyunk.” (Jn 10,30) Végülis a zsidó nép köréből származó hatalmaskodó személyek és csoportok ellenséges magatartása miatt elfogták, megkínózták, Jeruzsálemben keresztalálra ítélték a római birodalom helytartója, Poncius Pilátus idején, miértis kiérdemelte a nevet: „Ő a Krisztus, az Áldott (Isten) Fia.” (Mk 14,61-63) Ő maga mondta: „Az életemet senki sem veszi el tőlem, magamtól adom azt oda.” (Jn 10,18) A harmadik napon feltámadt halottaiból, egyesült istensége emberi testével és lelkével, egészen új életállapotban. Többször megjelent tanítványainak 40 napon át, mielőtt Atyja dicsőségébe emelkedett volna (Mennybemenetel) és mielőtt elküldötte volna nekik, a híveknek, első ajándékul a Szentlelket (Pünkösöd) „aki az Ő munkáját folytatja a világban és minden megszentelést teljessé tesz”. (Új Eucharisztikus imádság.)

## 8. A mindig élő

A jövőben már szellemi testben mindig élő, vagyis romolhatatlanul és a Szentlélekkel tökéletesen egyesülve, Jézus az Úr, a mi Üdvözítőnk. Csodálatos Tanácsadó, a Béke Fejedelme, az Első és a Végző, Örök Világosság, a Hűséges Tanú, az Út, az Igazság és az Élet; a Szentírás tanítása szerint „Krisztus a népek világossága”, ahogy a legutóbbi Vatikáni Egyetemes Zsinat is nevezi Őt. Jelen van szavain keresztül az evangéliumokban, Szentlelke által minden keresztény és az Egyház szívében, melynek ő a láthatatlan Feje, valamint az Eucharishtiában, amelyben felajánlja önmagát az Atyának végleges és tökéletes áldozatul a „világ életéért” (Jn 6,51). Ha a keresztény úgy hallgatja és követi őt, mint „akinél az örök élet igéi vannak” (Jn 6,68), minden és mindenki, ha kell, egészen a vértanúságig fogja szeretni. Egyedül általa, mint közvetítő által jut az ember Istenhez: „Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú és az, akinek a Fiú ki akarja őt nyilatkoztatni” (Mt 11,27). „Senki sem megy az Atyához, csak általam” (Jn 14,6).

## 9. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek

Emberségében, Jézus egyedülvaló fiúi viszonyban él azzal, akit Ő így nevez: „Atyám”. Mindenben keresi annak akaratát. Maga Jézus mondja: „Vagyok én és az, aki küldött engem. Ha ismernétek engem, ismernétek Atyámat is. – Mindaz, ami az enyém, a tiéd is, és mindaz, ami a tiéd, az enyém.” (Jn 8,16-19; 17,10) Beszél a Szentlélekről is. A Szentlélek az, aki megismerteti velünk mind az Atyát (Gal 4,6), mind a Fiút (1Kor 12,3). Ő beszélt hozzánk a próféták által, Ő, akit az Atya küldött hozzánk Jézus nevében, annak feltámadása és mennybemenetele után, amiként megígérte tanítványainak: „Kérni fogom az Atyát és megadja

majd nektek... hogy mindig veletek legyen, az Igazság Lelkét... Ő megtanít benneteket mindenre és emlékeztet is mindarra, amit mondtam nektek... rávezet benneteket a teljes igazságra” (Jn 15., 16., 17. és 16,13). Az ő tevékenysége az, amely megvilágosítja és élteti az Egyházat, miközben behatol a lélek legmélyébe és alkalmasakká teszi a keresztényeket arra, hogy válaszoljanak Jézus hívására: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.” (Mt 5,48)

## 10. Az Isten élete

A földi életben az a titok, amely az örökkévalóság Istenében él, elfátyolozott marad: Isten, aki természete szerint egyetlen, nem magányos. Három, teljesen egylényegű személyben él, s ezek az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Az Atya elküldte a Fiát, aki Jézus Krisztusban emberré lett; a Fiú küldi a Szentlelket. Mert az Atya az élet örök forrása, amire a csipkebokor képe utal, amely ég és sugárzik a fénytől anélkül, hogy elégne, Mózes szeme láttára. (Kiv 3. fejj.) A Fiú – vagyis az Ige – öröktől fogva születik, kicsit úgy, mint a szellem által a gondolat. Ez a szó – az Ige – fejezi ki a Fiú titkát, aki kezdettől az Istennél volt, – „minden általa lett és nála nélkül semmi sem lett” – és akiben élet volt és az élet volt az emberek világossága”. „Az Ige testté lett.” „Az egyszülött Isten, aki az Atya keblén nyugszik, Ő nyilatkoztatta ki.” „Hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne.” (Jn 1. fejj.) És ez a szó az egyedüli, hogy kifejezése lehessen annak, aki azt kimondta olyannyira, hogy egy másik személlyé váljék, amely tökéletes képmás. Az, aki beszél és a szó, amit tökéletesen kimondott, nem tehetnek egyebet, mint hogy teljes szeretettel szeretik egymást. A Szentlélek – a Vigasztaló – az Atyát és a Fiút egyesítő szeretet kölcsönös szeretet, amelyet egyik ugyanúgy feléleszt magában, mint a másik és örökre egyesül ebben a kölcsönös ajándékban. Így, az ő életében, olyan módon, ahogy az meghaladja az értelmet, vagy birtokolhatnék mi magunk, valósul meg, hogy „Isten a szeretet”. (1Jn 4,16) Amint a Szeretet megnyilatkozik a teremtésben amit az Atyának tulajdonítunk szokás szerint – a megváltás által, ami a Fiú saját műve – lelkünk megszentelése által, amely a Szentlélek különleges műve.<sup>22</sup>

Ugyanaz az egyetlen Isten az, aki Mózesnek kinyilatkoztatja magát, mint a Létező (Vö. Kiv 3,14.), vagy mint a Szeretet, ahogy Szent János tanít bennünket (Vö. 1Jn 4,8). Ő az, aki „megközelíthetetlen fényben lakozik” (1Tim 6,16), aki minden név fölött való, minden dolog és minden teremtett értelem fölött, nem csupán megismerteti magát velünk, mint Atya, Fiú és Szentlélek, de meghív bennünket, hogy osztozzunk vele örök életében, már itt, a hit homályában, s majd a halálon túl, az örök fényességben.

## 11. A teremtés

Mindaz, ami létezik, az Isten teremtménye és tőle kapja minden pillanatban a létezését és az életet, amint azt Pál tanítja az athéniaknak: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,27-28). Mert semmi sem szükségszerű rajta kívül: vagyis, rajta kívül semmi, ami létezik, nem hordja magában létének magyarázatát. És a hit pontosan körülírja, amit az értelem feltételez: „Ingyenes szeretetből teremtett az Isten, hogy a létezőket dicsőségéhez kapcsolja, azaz életébe és boldogságába.” Ezért is szereti a keresztény így kifejezni nagy örömét: „Valóban méltó, hogy hálát adjunk néked, és igazságos, hogy dicsőítsünk, Szentséges Atyánk,

<sup>22</sup> A teológusok, akik minden értelmi igyekezetükkel kutatják a hit titkait és azokat kifejező fogalmakkal és érvekkel akarják megvilágítani, hogy számukra érthetőbbé tegyék, szívesen indulnak ki mindabból, amit az emberi személyekről tudunk, hogy megvilágítsák az isteni személyek titkát, mint közöttük levő lényegi viszonyulásokat. Megállapítják, hogy az Isten kifelé mutató cselekedetei a három személyben közösek, még ha azokat egyiknek, vagy másikkal tulajdonítjuk is.

téged, mert egyedül te vagy az igaz és élő Isten; az idő kezdete előtt létezel, mindörökké megmaradsz és el nem érhető fényben rejtezel. Te, egyetlen jóság és minden élet kútfeje, azért alkottál mindent, hogy teremtményeidet áldásoddal töltsed el, és mindenkit boldogíts világgosságod fénye által.” (Új Eucharisztikus imádság.)

## 12. Az ember

A természetben, az élőlények között, az ember sajátos helyet foglal el, őt Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette, férfivá és nővé. (Ter 1,26-27) Uralkodik az egész anyagvilágon, hogy azt irányítsa és befejezettséghez segítse, aki arra van hivatva, hogy az Istennel való benső kapcsolatban, jelenlétébe helyezkedve éljen. Miértis egészen természetes a keresztény számára, hogy Teremtőjét dicsérje: „Dicsérünk téged, Szentséges Atyánk, mert hatalmas vagy; bölcsességed és szereteted alkotta minden művedet. A magad képmására teremtetted az embert, és gondjára bízad az egész világot, hogy csak neked, a Teremtőnek szolgálva uralkodjék minden teremtményen.” (Új Eucharisztikus imádság.)

S ami még több, „Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda” (Jn 3,16), hogy benne az emberek „Isten gyermekeivé válhassanak” (Jn 1,12) és az örök üdvösségre így jussanak el. Egyszerre mindent meghaladó és egészen közeli, „jelen van a rejtekben” (Mt 6,6), végtelenül szent és irgalmas, Isten a „Mi Atyánk”. Az örök tulajdonképpen az, hogy „megismerjük őt” (Jn 17,3), azaz szeretetében élünk és színről színre látjuk a halál után. (Vö. 1Kor 13,8,12)

## 13. A bűn

A szabadságra teremtett ember elveti a szeretetnek ezt a tervét: ez a bűn, amit eredeti bűnnek nevezünk, mert Ádám követte el az emberiség életének kezdetén (Vö. Róm 5,12-17). Akarattal fordulva el az Istentől, aki minden élet változatlanul örök forrása, az emberiség megfosztja magát az ő barátságától és belekeveredik egy kiegyensúlyozatlanságba, a baj forrásába. Minden ember – kivétel nélkül – részese a bukás eme állapotának. Mi több, ezt a bűnt a történelem egész folyamán még személyesen is jóváhagyja mindegyikünk azáltal, hogy a tetszetős függetlenséget elébe helyezi a hivatáshoz való szabad ragaszkodásnak. A keresztény ebben a bűnben ismeri fel a világban levő rossz alapvető forrását és azt az igényt, amit az üdvösség embere hirdetett a próféták által és amit Jézus Krisztus hozott el. Emiatt van, hogy testvéreivel együtt így ad hálát az Istennek: „Amikor pedig engedetlenségével barátságodat elveszítette, nem hagyta őt a halál hatalmában, hanem irgalmasan segítségére sietett, hogy minden téged kereső rád találjon. Újra meg újra szövetséget is ajánlottál az embereknek, és tanítottad őket a próféták által, hogy várják az üdvösséget.” (Új Eucharisztikus imádság.)

## 14. A megváltás

A rosszban való emberi sorsközösség nem érhető meg igazán csak akkor, ha szemügyre veszünk egy másik, pozitív jellegű sorsközösséget, amely Krisztus, az új Ádám által, egy bizonyos fiú és testvéri emberséggel jellegzi meg ezt a kapcsolatot. Szeretete által az Isten „visszavásárolja” az ő népét, magára véve „a régi ember állapotát”, hogy megmentse őt (Róm 6,6). Legyőzőjévé válik a bűnnek és a halálnak, melynek önkéntes áldozatává lesz a kereszt. A féktelen lázongást a szeretetteljes engedelmességgel helyettesíti; a magába zárkózást a határtalan adakozással, a bűnben való halált a szeretet életével: a történelemnek ez a tulajdonképpeni csúcspontja, Jézus halála és feltámadása, a húsvét titka, mely hitünk középpontja. Ahogy Szent Pál oly erőteljesen tanítja: „Ha Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a mi igehirdetésünk és hiábavaló a ti hitetek is.” (1Kor 15,14) Ezért jogs a keresztények nagy

halálkódása: „Úgy szeretted a világot, Szentséges Atyánk, hogy amikor érkezett az idők teljessége, Üdvözítőt küldtél nekünk. Egyszülöttedet. Megtestesült a Szentlélek erejéből, született Szűz Máriától és közöttünk élt; mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve. Örömhírt hozott: üdvösséget a szegényeknek, szabadulást a foglyoknak, vigasztalást a szomorkodóknak. Hogy pedig akarodat teljesítse, halálra adta önmagát, majd föltámadva a halálból, legyőzte a halált, és újjáteremtette az életet.” (Új Eucharisztikus imádság).

## 15. Jézus titka

A tanítványok, a Szentlélek fényétől megvilágosítva, lassankint megértették mindezt. Feltámadása, és különösen Pünkösöd után a Lélek, megvilágította számukra a jövődölések értelmét csakúgy, mint Jézus szavainak és cselekedeteinek értelmét is, melyeknek kiváltságos tanúi voltak. Az ő titka ettől kezdve kibontakozott számukra az üdvösség teljességében: élete „az Atya keblén” (Jn 1,14), életének feláldozása a bűnök bocsánatára (Róm 5), feltámadása, hogy mindnyájan Krisztusban élhessünk (1Kor 15,22), az Egyház alapítása, melyben éltető tevékenysége bontakozik ki (Kol 1,18), az idők végén való visszatérésének meghirdetése, amely az üdvösség művének betetőzése lesz, élők és holtak megítélése és Isten népének a boldog örökkévalóságban való összegyűjtése.

## 16. Az örömhír meghirdetése

Ez az üdvösség jóhíre, melynek a tanítványok „mindenütt” tanúi lesznek (Mk 16,20) az Úr szavai szerint: „Menjetek, tegyetek tanítványommá minden népet, megkeresztelve őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében” (Mt 28,19). Ez volt és marad is mindig az apostolság kimeríthetetlen kútforrása és mindig feltörő ereje, amit számunkra így világít meg a Pál apostol szíve mélyéből feltörő kiáltás: „Mi hiszünk, ezért beszélünk” (2Kor 4,14). „Az öröm hírvivője” (Iz 52,7), a keresztyény, Krisztus evangéliumát hirdeti (Vö. Lk 8,1) – ez a Kérügmá – „Isten ereje minden hívő üdvösségére” (Róm 1,16).

## 17. Az Egyház

Így történik azután, hogy „Jézus Krisztus felépíti a szent Egyházat, küldve apostolait csakúgy, mint ahogy őt is küldte az Atya (Vö. Jn 20,21), akikkel – élükön Péterrel, akit Jézus, mint a hitnek és közösségnek örök, de ugyanakkor látható alapjává is tett... Krisztus helytartója és az egész Egyház látható feje.<sup>23</sup> Az Egyház, maga „Jézus Krisztus, de a kiterjedt és mindenki számára közölt Jézus Krisztus”.<sup>24</sup>

Nem olyan emberi csoportosulás ez, amely valami általános, ideológiai, politikai vagy kulturális eszményre épül mint alapra, hanem azoknak a közösségnek, akik Krisztusban hisznek, és akik, amint ezt Szent Pál óta tudjuk, az ő élő testét alkotják, melynek ő a feje, s melynek lelke maga a Szentlélek. (Róm 12,3-6, 1Kor 12) Természetes változatos képekben jelenik meg előttünk, s ezek lehetővé teszik számunkra, hogy behatoljunk gazdag mivoltába. Az Egyház az akol, melynek Krisztus az egyetlen és szükséges bejárata, a nyáj, melynek Isten a pásztora, a szántó föld, az Isten mezeje, a választottak szőleje, az Isten alkotása, az ő háza, melyben saját

<sup>23</sup> Lumen Gentium. 18. A II. Vatikáni Egyetemes Zsinat ezen fontos szövege kifejtette mindazt, ami az Egyház benső életére nézve fontos, míg a Gaudium et Spes körülírta jelen idők világában való jelenlétét és cselekvésének módjait. Nyomatékosan javasoljuk e szövegek elolvasását és átgondolását.

<sup>24</sup> Bossuet mélyes szavai szerint, akit egyébként a „meaux-isis”-nak hívunk: Keresztyény erkölcsi gondolatok. Bossuet szónoki műveiből. Kritikai kiadás: J. Lebarq, melyet Ch. Urbain és E. Levesque nézett át. (Desclée, VI. k. 653. o.)

családja lakik; szentegyház, melyben a hívek az élő kövek, a mennyei Jeruzsálem, a mi Anyánk és Jézus Krisztus jegyese, akit ő úgy szeret, mint saját testét, és amelyet betölt a kegyelem és az igazság isteni ajándékaival. (Vö. Lumen Gentium 6-7.) Látható társaság, amelyben „szent uralom” van, az Egyház alapítójától, Krisztustól ígéretet kapott arra, hogy a családhozhatatlanság támogatását kapja meg tőle. „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt 28,20) Tőle kapják meg a lelkipásztorok a szolgálat hatalmát, hogy a kegyelmet közvetítsék a híveknek, s hozzá vezessék őket, végső soron azon parancs értelmében, melyet tőle kaptak: „Bármit megkötök a földön, meg lesz kötve a mennyben is.” (Mt 18,18)

## 18. A pápa és a püspökök

Szent Péter utódjaként Róma püspöke, a pápa a feje a püspöki kollégiumnak vagy testületnek, melyet azok a püspökök alkotnak, aki az egyetemes felelősségben vele egységben vannak.<sup>25</sup>

Az apostolok utódai, a püspökök, akiket a papok és a diakónusok segítenek, az Isten népének felelős pásztora. Különös feladatuk, hogy saját egyházmegyéjükben tanítsák, kormányozzák és megszenteljék a híveket a Szentlélek erejéből. Szent Péter utódja, akit Jézus a „bárányok és juhok legeltetőjévé tett” (Jn 21,15-16), viseli az összes részegyházak gondját s őrzi az egész Egyház egységét, hogy azt kormányozza a Szentlélek különleges segítségével, az Úr akarata szerint, akinek ő a legelső szolgálója: „Te pedig megerősíted majd testvéreidet.” (Lk 22,32) Az Ószövetségben Isten úgy mutatja meg magát mint népének sziklája (Vö. Zsolt 18., 27., 30., 70., 72., 77., 80., 93., 117). Eddig hallatlan dolog Jézus minden állítása, mellyel önmagának tulajdonítja az Újszövetségben<sup>26</sup> mindazt, ami az Ószövetségben az Istenről hangzik el. (ApCsel 4,11 és 1Kor 10,4) Ő az igazi Szikla, a szegletkő. Különleges feladattal bízta meg tanítványát, Simont, és új nevet ad neki, a szikla nevet, hogy ezzel is jelezze sajátos feladatkörének alapjellegét. „Én mondom neked, te Péter vagy és erre a kösziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.” (Mt 16,18) Ez az alapja a pápai családhozhatatlanságnak, amelyet az I. Vatikáni Egyetemes Zsinat hirdetett ki: „nem családhozhatik a pápa, amikor ünnepélyesen (ex cathedra) nyilatkozik, azaz, amikor az egész kereszténység legfőbb pásztora és tanítójaként szerepel, legfőbb apostoli tekintélyének erejénél fogva határoz meg egy tanítást, ami a hit vagy az erkölcs dolgaira vonatkozik – azon kegyelmi segítség révén, melyet Szent Péternek ígért meg Üdvözítőnk –, hogy azt az egész Egyház megtartsa.” (Pastor Aeternus konstitúció, 1870. júl. 18.)

## 19. A papok

Krisztus minden egyes tagja részesedik a keresztség szentsége révén Krisztus királyi papságából Szent Péter apostol tanítása szerint: „Járuljatok hozzá... és eleven kövek módjára ti is lelki templommá, szent papsággá épültök, hogy Jézus Krisztus által Istennek kedves lelki áldozatokat mutassatok be.” (1Pt 2,3-5) De nem minden tagnak ugyanaz a feladata. (Vö. Róm 12,4) Az Újszövetség népe körében a papok azok, akik a legfőbb Pásztor, Krisztus nevében és a püspökök felelős vezetése alatt gyakorolják a hívek tanításának, kormányzásának és megszentelésének feladatát, hogy a legteljesebben részesüljenek az eucharisztikus áldozatban,

<sup>25</sup> A II. Vatikáni Zsinat (1962-65) pontosan körülírta, mit nevez „püspöki kollégialitás-nak”, miközben a pápa és a püspökök közti viszonyt ahhoz hasonlítja, ami Szent Pétert és a többi apostolt összekötötte „egyetlen apostoli kollégiumban”, a Jézus által választott fő tekintélye alatt. Az Egyházzól szóló konstitúció: Lumen Gentium, 22.

<sup>26</sup> Így nevezzük az Ószövetséggel ellentétben, mely azon könyvek összessége, melyek isteni sugalmazásra, a választott nép, a zsidóság körében íródtak a Messiás, az Üdvözítő Jézus eljövetele előtt.

ami a papi szolgálat csúcspontja. Ezen hármasszent cselekmény – melyben a papokat a diakónusok segítik –, Isten népe körében különleges helyzetet biztosít számukra, nem azért azonban, hogy elszakadjanak a néptől, akár egyetlen embertől is, bárki legyen is az: ez csak azért van, hogy teljesen annak a feladatnak szentelhessék magukat, amelyre az Úr hívja őket. Miértis legelső feladatuk az, hogy hirdessék az Isten evangéliumát minden embernek. Azután kötelességük, hogy a hitre nevelők legyenek és táplálják is azt különösen a szentségek által „a püspökökkel egységben”, akik őket úgy tekintik, mint „testvéreiket és barátait”. Kötelességük az is, hogy a papok között szoros együttműködés legyen, az igazság munkálásában, az Isten egyetlen népének körében, „akik úgy élnek, mint a testvérek a testvérek között, hogy mindenki a szeretet egységére jusson” (a II. Vatikáni Zsinat határozata a papságról). Legyen ez állandó felhívás számukra az életszentségre és állandó imaszándék, amelyet egészen sajátos módon akkor fejeznek ki, amikor a breviáriumot végzik. (Vö. VI. Pál pápa üzenete a papokhoz; 1968. jún. 30.)

## 20. A laikusok

Az Úr, csakúgy mint a lekipásztoroknak, igen nagy bőségben adja meg az üdvösség hatékony eszközeit minden rendű és rangú kereszténynek; fel is szólítja őket arra a tökéletesen szent életre, melynek teljessége az Atyában van meg. (Lumen Gentium 11.)

A laikusok, miközben részesednek Krisztus benső életében, Isten fiaiként élnek a társadalomban, ahol az evangélium szellemében elkötelezik magukat arra, hogy ott felépítsék – az időleges dolgok figyelembevételével – Isten országát. A testté lett Ige hasonmásaként – aki fiúi kapcsolatát az Atyával az emberi feladatok közepette és testvérei között élte meg –, a laikusok tanúságot tesznek hitükről a világban, s miközben munkálkodnak a földi élet felvirágoztatásán, a teremtő Isten szeretetének terveit is megvalósítják. Abban a hatalmas munkában, amelyet a civilizációk türelmes találékonysága kifejt annak érdekében, hogy a természet emberközébe hozza, s az emberiségnek teljes fejlődését és egységét megvalósítsa, az Egyház fölismeri a teremtő tevékenységnek – melynek megmentésére érkezett az Úr – a fentiekben megmutatkozó folytatását, s abban a reménységben él, hogy az utolsó napon ez az egész történelem befejezettséget, megtisztulást és átalakulást nyer Krisztusában. (Vö. Róm 8,22)

## 21. A szerzetesek

„Az Egyház történetének kezdete óta mindig voltak férfiak és nők, akik az evangélium tanácsa szerint szabadabban akarták Krisztust követni és egyre hűségesebben akarták őt utánozni, és akik – mindegyikük a maga módján – Istennek szentelt életet éltek.” Ezek a szerzetesek. „Egyedül csak Istennek élnek. Életüket végső soron teljesen Isten szolgálatára adták” – azon sajátos megszentelődés által, amely bensőleg a keresztségi megszentelődésben gyökeredzik, s azt a legteljesebben fejezi ki. Az ő ideáljuk az, hogy Istent keressék és mindenfölött szeressék őt. Ez a célja annak, hogy az Istennek szentelt tisztaság, szegénység és engedelmesség tanácsait követik, s olyan zárt és biztosan kiegyensúlyozott életformában élnek, amelyre a Szentlélek hívta őket, s amelyet az Egyház elismert. Különösen a tisztaság az, amely szabaddá teszi az ember szívét, hogy az Isten és minden ember szeretetétől lángoljon. Az önkéntes szegénység a lemondás jele, amelyre Krisztus adott példát s bizonyítéka a Mindenhatóba vetett bizalomnak. Az engedelmesség az Üdvözítő példáján és szavain alapszik, s ezt akarják a szerzetesek a legközvetlenebbül utánozni. Így mindenkinek fölhívják a figyelmét arra, hogy az Úr mindenfölött szerethető és szeretni is kell. A jövőbeni Isten-országnak látható jelei már most nyilvánvalóvá teszik a lelki jelenlétét és azon munkálkodnak, hogy fölépítsék imádsággal és apostolkodással. Ha életmódjuk különböző is – elmélkedő,



tevékenykedő – ők mindig példát adnak abban, hogy Jézust első helyen szeretik, az emberek szeretetében pedig nem vezetni őket érdek. Egyesek közülük hivatásukat nem szerzetesházban, hanem a világban élik. (Vö. Lumen Gentium, 43 és a Perfectae caritatis c. határozat a szerzetesek életéről.)

## 22. Útban az örökkévalóság felé

Közreműködve a világi élet építésében, s ott a történelem során gyakran helyettesítő tevékenységeket is gyakorolva (tanítás, egészségügyi, kulturális, szociális, gazdasági, karitatív- és békeművek), az Egyház valójában nemzedékek során át az Isten fiainak közösségét építi, amely útban van az örökkévalóság felé az időn és a múlandó civilizációk során keresztül. Ha az Egyház rádöbben az emberi nem és a saját történelme benső egységére (Gaudium et Spes, 1.), ez azért van, hogy céljához vezesse azt, vagyis Istenhez, aki minden lesz mindenben (1Kor 15,28). Csupán akkor lesz teljessé kiváló módon az emberek szívében gyökeredző reménység: „Ők az ő népe lesznek, s az Isten velük lesz. Ő lesz Istenük. Letöröl a szemükről minden könnyet; halál nem lesz többé, sem sírás, sem jajgatás, sem fájdalom, mert a régi világ elmúlik” azon prófétai látomás alapján, amelyet Szent János az Isten országáról a Jelenések könyvében ír le számunkra (21,3-4). Evangéliumában pedig határozottan közli: „Azok, akik jót tettek, föltámadnak az életre; azok, akik rosszat tettek, az ítéletre.” (Jn 5,29)

## 23. Az örök élet

Nem csupán az ég, a föld és a világmindenség (Jel 21,1 és 5), de minden ember is újjá lesz. Ebbe a túlvilági életbe minden személy halála által jut el, és az isteni ítélet fölfedi számára igazi arcát, bemutatja az embert sajátmagának. S akkor egyszeriben a különítélet után vagy az Isten boldogító színelátására jut el, amely meghalad minden elképzelhető, s együtt lesz ott a szentekkel és angyalokkal, s ez az állapot a menyország; vagy az engesztelő tisztulás helyére, hogy ott előkészüljön, s ez az állapot a tisztítóhely; vagy éppen ellenkezőleg, miként azok az angyalok, akik fölláztak Isten ellen, s akiknek démon a nevük, teljesen ki lesznek rekesztve a Szeretet birtoklásából; s ez az, amit pokolnak nevezünk.

A természetfölötti élet, amely már idelent is lelkesíti a választottakat, a dicsőségben bontakozik ki. A halál megpróbáltatásán túl a föltámadt Krisztus az, akiben birtokolni fogják az örömet, a békét és a fényt (Római misekánon), hogy vele éljenek, szavai szerint: „Az, aki hisz bennem, még ha meghalt is élni fog.” (Jn 15,25) Szent Pál is mondta már: „Hiszen tudjuk, hogy míg vándorként élünk a testben, távol járunk az Úrtól..., s jobban szeretnénk megválni a testtől és hazajutni az Úrhoz.” (2Kor 5,6-8) Ám a testtől elválasztott lélek ezen állapota nem az utolsó szava az isteni szeretetnek és hatalomnak. Az általános ítéletkor, amikor Szent Pál szerint az idők végén újra eljön Krisztus (Vö. Róm 14,10 és 2Kor 5,10), hogy helyreállítsa az Atya országát, (Vö. 1Kor 15,28) a föltámadt Krisztus dicsősége fel kell, hogy ragyogjon a választottak testén, – ezt mondjuk paruziának. Majd ez a szellemi és halhatatlan test lesz az, amellyel a választottak részt vesznek az Úr benső életében olyan módon, amit mi el sem tudunk képzelni, de amit erősen hiszünk, mert az Úr mondta, aki már legyőzte a halált: „Én vagyok a föltámadás és az élet... Hiszed ezt?” (Jn 11,26)

## 24. Az élet tétje

Életünk ára, szabadságunk komolysága ezután a maga teljességében jelenik meg. Az ember esetében nem egy kívülről csatlakozni kész tetszőleges humanizmus-pótlékról van szó. „Amennyiben elutasítja az Isten által a természetbe és a történelembe írt szeretet-tervet – amit egyébként saját szívébe írtán is megtalál –, az ember nem döbbsen rá arra, hogy nincs igazi

humanizmus, csak az Abszolút felé nyitottan viselkedve, amikor felismerjük hivatásunkat, s amely az emberi élet igazi eszményét szolgáltatja.”<sup>27</sup> Ezen ismeret hiányában elveszíti saját sorsát. S bár arra van teremtve, hogy szeressen, mégis kiesik a szeretetből, sőt azt a kockázatot vállalja, hogy úgy éljen örökké, hogy közben képtelen a szeretetre: ez a második halál, a pokol, amely mint tragikus lehetőség, negatív módon ugyan, de szintén tanúskodik az ember nagyságáról és arról, hogy az Isten tiszteletben tartja ezt az emberi szabadságot. Az Isten felajánlja szeretetét az embernek, de „ha ez a szólítás kötelezi is az embert lelkiismeretben, nem kényszeríti mégsem”. A keresztyén, ami őt illeti, iparkodik teljes szívvel felelni erre a hívásra és törekszik megbízható tanúvá válni Isten ügyében: „Az Isten nem azért küldte el Fiát a világba, hogy elítélje azt, hanem hogy megváltsa általa a világot.” (Jn 3,17)

## 25. Karácsonytól húsvétig

Az Újszövetség evangéliumi kinyilatkoztatásának ez a lényege. Az Egyház, hogy segítse a keresztyén embert behatolni ezen titokba, évről évre átélkedtetni vele a liturgikus év keretében<sup>28</sup> ezt a misztériumot karácsony és húsvét között, a Megtestesüléstől a Megváltásig. Mert a keresztyén Titok oszthatatlan. Egy végtelen gazdagság távlata, ez a keresztyén hit távlata: Krisztus eljött, hogy megszabadítson a bűntől, s ugyanakkor az isteni étellel is megajándékozzon. Tudjuk azt, Isten szándékosan nem állít akadályt az emberi kutatás és a teremtésben éppen őáltala rábizott munkája útjába, ám a rossz forrása mégis mindig újjászületőben van benne.

S ez a végtelen nyitottság, amely ugyanakkor a hit tettei által ellentmondásos is, mert egyrészt haladó, másrészt állandóan kutató, elegendő ahhoz, hogy az ember szíve kicserélődjék. Annak ellenére, hogy az ismeretekben folytonos a fejlődés és ugyanez megtalálható a társadalmi rendben, a rossz mindig újraéled: s ezért van szükség az egyetemes megváltásra, hogy a bűn által okozott haláltól megszabaduljunk.

## 26. Az ember végtelensége

Ahogy Nagy Szent Leó pápa<sup>29</sup> tanítja: „Isten azért lett emberré, hogy részesedhessünk isteni természetében.” Ezért a Krisztusba vetett hit a legmaradékaltalannal betölti az ember várakozását és lehetővé teszi számára, hogy mélységes hivatása szerint bontakozzék ki. „Az ember végtelenül fölülmúlja az embert” mondta Pascal.<sup>30</sup> Jézus Krisztusban az emberi hivatás rátalál a maga teljességére, az emberi méltóság teljes nagyságára, szabadsága pedig egész váltságdíjára: a keresztyén hagyomány szerint Jézus Krisztusban, a Megváltóban válik képessé az Istenbirtoklásra. A Húsvéti mise prefációja<sup>31</sup> elmondja nekünk üdvösségünk e titkát: „Krisztus elvette a világ bűneit: meghalva legyőzte a halált, föltámadva a sírból megadta az

<sup>27</sup> VI. Pál: *Populorum progressio* címen 1963. márc. 26-án megjelent enciklikája, 42. – Az enciklika a pápa ünnepélyes üzenete, melyet a lelkipásztorokhoz és a hívekhez intéz azzal a céllal, hogy segítse őket a hit útján előrehaladni a világ nehézségei között, az evangélium fényénél. Az enciklika a hivatalos latin szöveg kezdő szavait viseli címként, amely ugyanakkor az enciklika tartalmára is utal: jelen esetben a népek fejlődésére, a feltámadt Krisztus húsvéti fényében. – VI. Pál egyébként 1963 húsvétján adta ki ezt az enciklikáját.

<sup>28</sup> Minden évben ősszel, az advent készít fel bennünket a karácsonyra, azután tavasszal a nagyböjt a húsvétra, ezt követi a mennybemenetel és a pünkösd. Így újból átéljük Jézus titkait az időben, mielőtt azokban részesednénk teljes egészében az örökkévalóságban.

<sup>29</sup> Nagy Szent Leó pápa 440-461 között.

<sup>30</sup> Gondolatok. – VI. Pál idézi a *Populorum progressio*ban, 42.

<sup>31</sup> A prefáció ünnepélyes hálaadó imádság, amely a szentmise legfontosabb részét, a Nagy Eucharisztikus Imádságot vezeti be.

örök életet nekünk.” Ezért a keresztény hit meg nem szűnő forrása az örömnnek, a reménynek és az életnek.

## II. A hitből fakadó élet

### 27. Az Isten jelen valóvá lesz a keresztényben

A keresztény ember meggyőződése biztos: „Hogy mik leszünk, még nem nyilvánvaló”, de mostantól fogva Isten gyermekei vagyunk” (1Jn 3,2). És ez a bizonyossága rendíthetetlen, mert Krisztusnak arra a kifejezett ígéretére támaszkodik, amit akkor tett, amidőn visszatért Atyjához: „Én veletek vagyok mindig, mondta tanítványainak, a világ végéig” (Mt 28,20). Abban a menetben, amellyel az örök élet felé halad, s amelyben Jézus megelőzte, a keresztény ember bizalommal jár, a hit szavának fényénél. Megvan már a biztosítéka. Isten megvilágosítja értelmét, megerősíti akaratát, hogy Isten fiaként éljen, s ezt nevezzük „cselekvő kegyelemnek”. S ami még több, a keresztény máris benső kapcsolatban van Istennel magával, miközben várja a színről-színre történő látás boldogságát, amikor majd „eltávozik ebből a világból Atyjához” s követi Jézust (Jn 13,1) Mostantól kezdve az Isten a megkeresztelt ember szívében lakik, amely a Szentlélek templomává lett. Benne az az élő Víz van jelen, amely az örök életre szökellő vízforrás és amely lecsillapít minden szomjúságot mindörökre, amint azt Jézus kifejtette a szamariai asszonynak (Vö. Jn 4) S a keresztény ember hisz ebben a hallatlan ajándékban, amit „megszentelő kegyelem”-nek hívunk Jézus ezen szavai alapján: „Ha valaki szeret engem, megtartja ígéimet, Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és nála lakunk.” (Jn 14,23)

### 28. A szentségek

Az Egyház biztosítja a keresztény ember számára Krisztus sajátos jelenlétét érzékelhető szertartások eszközésével, amelyek tekintettel vannak arra, hogy testből és lélekből állunk, és ugyanakkor az üdvösség gazdagságát is közölni képesek velünk. Ezek a szent jelek, vagyis szentségek, számszerint hét, azok a cselekmények és szavak, amelyek létrehozzák a láthatatlan Krisztussal való éltető találkozást: megvalósítják azt – és pedig valóságosan –, amit jelképesen fejeznek ki. Szó sem lehet arról, hogy mágikus szertartásokról beszéljünk velük kapcsolatban, mert gyümölcseik, amelyeket közölnek, kegyelemként adtak számukra, Krisztus akarata folytán, aki az alapítójuk; s az Egyház szándéka az, amely ilyenként alkalmazza e jeleket. S még az is szükséges, hogy a hívek hittel éljenek velük, azon vággyal eltelve, hogy tevőlegesen megfelelhessenek annak az életnek, mely bennük a Szentlélek működése alapján indult el. „Az Úr ilyen nagy bőségben adja meg az üdvösség hatékony eszközeit minden rendű és rangú kereszténynek és fel is szólítja őket arra a tökéletesen szent életre, melynek teljessége az Atyában van meg.” (Lumen Gentium 11.)

### 29. Kapcsolatok Krisztussal

A szentségek, természetük legmélyénél fogva, azt célozzák, hogy a keresztényeket Krisztushoz tegyék hasonlóvá, s új viszonyulásokat építsenek ki vele életük jellegzetes viszonyai között születésüktől halálukig. A keresztiség által lesz az ember kereszténnyé, aki ettől kezdve Krisztussal együtt, Neki él, mint Krisztus mása.” (Róm 6,5) „A megkereszteltek ugyanis az újjászületés és a Szentlélek kenete által felszentelt lelki épületté és szent papsággá lesznek, hogy – a keresztény ember minden cselekedetében megvalósuló – lelki áldozatot mutassanak be és hirdessék annak dicsőségét, aki a sötétségből meghívta őket csodálatos világosságára” (Vö. 1Pt 2,4-10) (Lumen Gentium 10.) A bérmálás a megkeresztelt embernek azt az erőt közvetíti, amelyet a Szentlélek azért ad, hogy Isten gyermekeként tanúságot tudjon

tenni és „építse” az Egyházat. Az Eucharisztia Krisztus életének a teljessége, olyan táplálék formájában, amely hasonlítani fog: „Ahogy én az Atya által élek, úgy az, aki engem eszik, énáltalam fog élni” (Jn 6,57) Krisztus az Eucharisztiaiban valóban önmagát adja nekünk éltető táplálékként a kenyér és a bor külső színében, miként az Utolsó Vacsorakor tette tanítványaival, halála előtt, melynek emléknapja nagycsütörtök.<sup>32</sup> A bűnbocsánat szentsége annak a bűnbánónak, aki azért jön, hogy megvallja gyengeségét és bűnbánatot tartson, megadja bűnei bocsánatát a pap szolgálata által, aki feloldozza őt, s ezzel újjáéled lelkében a mindennapos lelki harchoz szükséges keresztségi kegyelem.<sup>33</sup> A betegek szentsége, vagyis az utolsó kenet megadja azt az erőt és szükséges lelki békét, amellyel a beteg le tudja küzdeni a súlyos próbatételt és a nagy út előtt Krisztushoz hasonlóan teszi életét Atyja kezébe, aki így kiáltott fel a keresztfán: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” (Lk 23,44) Az egyházi rend szentségében az Egyház papokat szentel, akik a püspökök segítőitársai a tanítás, a kormányzás és a megszentelés küldetésében. Végül a házasság a házasfeleknek adja meg azt a krisztusi kegyelmet, melyre mint szülőknek és gyermekeik nevelőinek van szükségük. „A házastársak egysége hozza létre a családot és a családban születnek a társadalom új polgárai, akiket a keresztségben a Szentlélek kegyelme Isten gyermekeivé tesz, hogy a századok folyamán fennmaradjon Isten népe. A szülők legyenek ebben a családi egyházban gyermekeik első hithirdetői szavukkal és példájukkal, és ápolják mindegyikük sajátos hivatását, különös gonddal pedig a papi hivatást.” (Lumen Gentium, 11) A házasság szentsége megszenteli a hitvesi szerelmüket, s kapcsolatukat teljessé, hűségessé, felbonthatatlanná és termékennyé teszi<sup>34</sup>, ahogy azt Krisztusnak és az Egyháznak egysége is szimbolizálja: „Férfiak, szeressétek feleségeiteket, amint Krisztus is szerette az Egyházat és életét adta érte.” (Ef 5,25)

### 30. Kapcsolatok az Egyházzal

Ez azt akarja mondani, hogy a keresztyén ember benső kapcsolatba lép Krisztussal az Egyházban, amely Krisztus titokzatos teste.<sup>35</sup> A megkeresztelt ember elkötelezi magát arra, hogy Krisztust az ő Egyházában akarja követni, hűségesen ragaszkodva lelkipásztoraihoz. Amikor a szentségekhez járult, azokat az Egyház nevében egy olyan személy szolgáltatta ki számára, aki erre hatalmat kapott. És a szentségek az Egyházhoz való tartozást megerősítik. Amint azt egészen pontosan körülírta a Zsinat: „Az Egyház közösségébe azok épülnek be teljesen, akik Krisztus lelkét hordozva magukban, elfogadják az Egyház egész rendjét és az üdvösségnek az Egyházban létesített minden eszközét; és a hitvallás, a szentségek, az egyházkormányzat és az egyházi közösség kötelékei által, vagyis látható szervezetségén át kapcsolódnak össze Krisztussal, aki az Egyházat a pápán és a püspökökön keresztül kormányozza.” (Lumen Gentium 14) Ezért érthető, hogy szentség nem szolgáltatható ki azoknak, akik a keresztyén közösség elvi vagy gyakorlati hitéletén kívül rekednek, mint az elváltak és pusztán polgári módon újravezényelt esetekben általában fennáll. Az Egyház amikor ezt teszi, egyáltalán nincs semmiféle előítélettel a keresztyén ember benső lelki állapotáról, s nem tagadhatja, hogy az Isten valami módon kegyelmet is ad számára, különösen

<sup>32</sup> Ezt a lakomát, melyet Utolsó Vacsorának hívunk, gyakran ábrázolták a nagy keresztyén művészek. E festmények között a leghíresebb Leonardo da Vinci alkotása Milánóban.

<sup>33</sup> A katolikus, aki minden vasárnap köteles résztvenni a szentmisén, (vagy legalábbis szombat este egyes egyházmegyékben megadott engedély alapján), köteles minden évben meggyónni és megáldozni legalább a húsvéti időben.

<sup>34</sup> Vö. VI. Pál: Humanae vitae c. enciklikája 1968. júl. 25.

<sup>35</sup> Misztikus testnek mondjuk, hogy megkülönböztessük attól, amelyet a Szűzanya szült, valamint az Eucharisziától.

az imádságon keresztül.<sup>36</sup> Ez a szabály magyarázza a katolikus magatartást az interkommunióval kapcsolatban.

## 31. Az Eucharisztia

Krisztussal az Egyházban a szentségeken keresztül találkozunk, amelyek bennünket az ő mindig eleven jelenlétéről biztosítanak, kiterjesztik misztériumát az idő kategóriájára és előkészítenek arra, hogy ezt a misztériumot megéljük majd az örökkévalóságban is. Az eucharisztikus áldozat egészen kivételes módon emlékeztet a múltra és hirdeti a jövőt, mikor az Úr halálának és feltámadásának részesévé teszi a keresztényeket, abban az áldozatban, amely hálaadás. Az emberi élet egész értelme, csakúgy, mint a hit egész állaga, mivolta, az ő misztériumába foglaltak. A kenyér és a bor felajánlása nem egyéb, mint annak a természetnek a felajánlása, melynek az ember az ura, s aki azt visszaadja Teremtőjének. A pap szavai által, aki a szentmisén nem tesz mást, mint hatékony módon ismételi meg azokat a krisztusi szavakat, amelyek az Utolsó Vacsorán elhangzottak, a kenyér és a bor megszűnik testi táplálékunk lenni. Az, ami sajátosan kenyérré és borra tette, átváltozik Krisztus Testévé és Vérévé, s ezt nevezzük átlényegülésnek. Így az emberek táplálékként Krisztus az Élet és a Szeretet forrásává válik számunkra, s így válnak képessé arra, hogy az általa kapott parancsnak eleget tegyenek: „Szeressétek egymást, mint ahogy én is szerettelek titeket.” (Jn 15,12) Bízva szeretetének hatalmában, a keresztények úgy fogadják ezt a nagy misztériumot, a maga egyszerűségének nagyszerűségében, hogy mitsem kicsinyítenek meg belőle. S miután imádták Krisztus Testét és Vérért, a miséző, illetve a koncebrálók így kiáltanak fel: „Íme hitünk szent Titka!” És minden jelenlevő hívő csatlakozik a papokhoz megerősítve: „Halálodat hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz”.

A keresztények hisznek ebben a titokban, táplálkoznak vele, hiszen maga Jézus mondta: „Az én Testem valóban étel és az én Vérem valóban ital. Aki eszi az én Testemet és issza az én Véretem, az bennem marad és én őbenne.” (Jn 6,55) S evégből rendelt szolgálati papságot, az Egyház pedig Isten népe javára létrehozta az Eucharisziát, miközben az Eucharisztia élteti az Egyházat, melynek Szíve és nemzedékről nemzedékre a szeretet és az élet forrása.

## 32. Élet és hit

A keresztény a hit szentségei által Krisztushoz alakulva éli mindennapi életét abban a hitben, melyet az isteni élet táplál benne. Valóban „új ember”, ahogy Szent Pál mondja, aki „szünet nélkül megújul annak képére, aki őt teremtette”. (Kol 3,10) A kegyelem erőt ad számára, s a reménykedés türelmét, s hite arra készíti, hogy mindig jobban megfeleljen az isteni szólításnak: „Buzdítalak benneteket – mondja nekünk Szent Pál –, hogy életmódotok méltó legyen ahhoz a hivatáshoz, melyre meghívást nyertetek.” (Ef 1,4) Az erkölcs, mint már mondtuk, a hit következménye. Tegyük hozzá, hogy szükségszerű következmény, annak elválaszthatatlan folytatása.

## 33. Az Isten akarata

Az ember felfedezi az Isten akaratát a helyesen kialakított lelkiismeretével, mely jól motivált ítélőképességet és felelősségteljes viselkedési készséget biztosít számára. Már Jeremiás próféta meghirdette: „Törvényemet létük mélyére rejtem és szívükbe írom fel.” (31,33) Jézus

<sup>36</sup> Az ima és az ökumenikus erőfeszítések nem tehetik semmissé a hit igényeit. Márpedig az interkommunió csupán eucharisztikus kenyérben résesít.

világosan megmondta: „Nem az, aki mondja nekem: Uram, Uram! megy be a mennyek országába, hanem az, aki mennyei Atyám akaratát cselekszi.” (Mt 8,21) Ami annyit jelent, hogy a keresztény életet jellemeznie kell személyes erőfeszítésnek is, hogy megfeleljen az Isten akaratának. A keresztény ember minden körülmények között hűséges akar maradni hozzá. Az ebben való vonakodása bűn, ami halálos vétékké válik, ha súlyos dologban teljes öntudattal és akarva történik: ez már szakítás az Istennel.

### **34. A tételes törvény**

A keresztény ember, tudva azt, hogy a Szentlélek a fény és az erő forrása lelkében, törekszik alázatos és elővigyázatos lenni, mert a kísértőnek ezer alkalma van rá, hogy megzavarja és becsapja. Nincs a többé-kevésbé tudatos vakság biztonságában sem. Hiszen lelkiismeretét köteles a tárgyi kritériumok alapján alakítani, s cselekedeteit a külső normákhoz igazítani. Ennek mindenképp előtte az ember szívébe írt természettörvény a forrása, melyet az összes nagy civilizáció elismert: a Teremtő felismerése, a test tiszteletbentartása, a szülők szeretete, a családi érzés, más életének és javainak és az igazságnak a tiszteletben tartása. Az Isten szava (MTörv 5,6-22) ezt megerősítette, amennyiben pontosan körülírta az üdvösség történetére vonatkozó akaratát. A Szentírást az Egyház magyarázta és a Tanítóhivatal valamiképpen mindig a megfelelő korokhoz alkalmazta, de mindig híven a természet és a kegyelem igényeihez. Mert senki, még a pápa sem változtathatja meg azt az isteni törvényt, amelyet nem ő hozott. Az Egyház ilyen tekintetben letéteményes és magyarázó, anélkül azonban, hogy valaha is szabadnak nyilváníthatson ki olyan dolgot, ami nem az.

### **35. A keresztény ember lelki küzdelme**

Ezen belső és külső fénytől vezetve a keresztény ember nem vár arra, hogy a társadalom beleegyezését adja, amikor erkölcsi magatartásának irányát le akarja szögezni. Amint az illik, nem fél attól, hogy az uralkodó mentalitással szembe helyezkedjék, bár ez sokba kerülhet neki, amikor faji megkülönböztetésről, háborúról, vallásról, a gyermekáldás elleni védekezésről van szó. És kétsége nincs tovább afelől, hogy mit kell tennie, ha egy ankét, vagy közvéleménykutatás, olyan módszerrel dolgozik, hogy általánosítson, és meggyőződéssel ellenkező módon, láthatóan nyomást gyakorol rá. A keresztény tudja, hogy széles a kapu, tágas az út, könnyű azon a lejtőn haladni, amely a pusztulásba visz. (Mt 7,13) Nem arról van szó, hogy minden változásnak ellene mondjon, sőt tisztában van vele, hogy köteles mindig megújulni, de csak azért, hogy rátaláljon újra az evangéliumi üzenetre, és hogy azt még hűségesebben élje meg. Azt a lelki harcot kell folytatnia önmagában, amely reprodukálása és folytatása annak a harcnak, amelyet Jézus folytatott a pusztában (Vö. Mt 4,1-11) és abban részt vállalva lelki módon, Krisztus halálában és feltámadásában vállal részt. Ilyeténképpen a keresztény ember távol minden emberi nézőponttól, nem fél attól, hogy nem-konformistaként haladjon előre, Pál apostol figyelmeztetése alapján: „Ne szabjátok magatok e világhoz, hanem alakuljatok át gondolkodástok megújulásával” (Róm 12,2) Ez a rettenthetetlen tanúságtétel prófétai kiáltássá lesz, amely az egész világ lelkiismeretét felébreszti.

### **36. Minden ember Isten gyermeke**

A keresztény ember világban való magatartását az a meggyőződés irányítja, hogy minden ember az Isten képére van teremtve, az istenfiúi méltóságra van meghívva, s mint ilyenek, joga van a tisztelethez, az igazságossághoz, a szeretethez és a testvéri segítséghez. S minden féltékenykedő irigység nélkül iparkodik Jézus szavai szerint élni: „Amit akartok, hogy nektek tegyenek az emberek, ti is cselekedjétek velük,” (Mt 7,12) Ezért szeretete nem tűri meg a fajra,

bőrszínre, népcsoportra, társadalmi helyzetre és nemre vonatkozó kizárólagosságot. Azon gyönyörű eszmény szerint, melyet Jézus rajzolt meg, de amit János, Pál és a többi apostolok is hirdettek, utóbb pedig XXIII. János és VI. Pál pápák alkalmaztak a *Pacem in terris* és *Populorum Progressio* kezdetű enciklikákban, minden emberben felebarátját ismeri fel, s azon dolgozik, hogy a szeretet, az igazságosság, az igazság és a szabadság országa jöjjön létre. Szünet nélkül azon munkálkodik, hogy „Teljesen valóra váljék az igazi fejlődés, amely a haladás minden és mindenki számára, s eljussanak a kevésbé emberi feltételek közül az emberibb helyzetbe.” (*Populorum Progressio*, 20.)

## 37. Az Egyház missziós tevékenysége

A keresztény ember jól tudja: emberibb módon élni, az ember számára azt is jelenti, hogy elismerjük a felsőbb értékeket. „Emberibb dolog végülis és legfőképpen a hit, Isten adománya, melyet a jóakarató ember elfogadott és a Krisztus szeretetében való egység, amely arra hív mindnyájunkat, hogy részesedjünk fiakként az élő Istennek, minden ember Atyjának életében” (uo. no 21.) Ez az Egyház sajátos küldetése ebben a világban; hirdetni az üdvösség örömhírét, közölni Krisztus szeretetét minden emberrel és minden néppel. Az Egyház be is tölti ezt a hatalmas feladatát nemzedékről nemzedékre, az Istennek a történelemben megvalósuló terve szerint. A pápa és a püspök vezetésével az egész Egyház az, a lélekadó Lélek erejében, amely misszióánál és az első Pünkösöd óta hirdeti az evangéliumot, Krisztus parancsa iránti engedelmségből. Így vezeti az embereket és a népeket „élete példájával, az igehirdetés által, a szentségek és más kegyelmi eszközök közvetítésével a hitre, a szabadságra, Krisztus békéjére olyan módon, hogy számukra nyitott legyen, mint szabad és biztos út, hogy teljesen részesülhessenek a krisztusi titokban.” Így azután szerte az egész világon egyházak születnek abból az isteni üzenetből, amit számukra a misszionáriusok vittek el és lassankint saját hierarchiájukkal egyesülten hívó néppé lesznek és saját szellemüknek megfelelő megoldásokat alkalmaznak, hogy így folytassanak teljesen keresztény életet. Mindaz, ami jó az emberi szívekben és a különféle népek civilizációiban, így megtisztulva és felemelve, – miközben megmarad a keresztény közösségek különbözősége és ugyanakkor mélyeséges egysége is, – nagyszerűen tanúskodik az Isten hatalmas terveiről, ugyanakkor kézzelfoghatóvá teszi az Egyház hivatását, amely abban áll „hogy egyetlen népet hozzon létre, melynek kebelében az Isten gyermekei, akik eddig szétszórta éltek, most egységben gyülekezzenek össze”. (Vö. Jn 11,52.) (A Zsinat határozata az Egyház missziós tevékenységéről.)

## 38. Ökumenizmus

A keresztényeket, akik mindenféle nép soraiból érkeztek és az Egyházban alkotnak egységet – nem különbözteti meg a többi embertől sem nemzetiségük, sem nyelvük, sem a társadalomban vállalt életvitelük, hanem annak a Krisztusnak a szeretete, aki őket egyesíti. Ám a történelem során a bűn bevette magát a keresztények szívébe és Krisztus akarata ellenére megosztotta őket, amely megosztás a világnak botrányul szolgált, ugyanakkor súlyos akadálya az Evangélium hirdetésének és az Egyház tanúságtételének, amely a próféta szavai szerint: „Egyetlen nyája Istennek, a nemzetek előtt mutatkozó jelként” (Vö. Iz 11,10-12). Mert, ahogy Szent Pál mondja, nincsen csak egy Test és egy Lélek... mint ahogy egyetlen a reménység is... Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség.” (Ef 4,4-5). Igaz, hogy a Szentlélek kegyelmének sugallatára, sok erőfeszítés történik imádsággal, szavakkal és cselekedetekkel is, hogy a Jézus



Krisztus által akart tökéletes egységhez elérkezzünk.<sup>37</sup> A Zsinat felszólít bennünket, hogy az idők jelét lássuk ebben és azt kívánja, hogy tevőlegesen vállaljunk részt az ökumenizmusnak mondott erőfeszítésben, így nevezzük „azokat a keresztény egység érdekében létrehívott és szervezett vállalkozásokat és kezdeményezéseket, melyek az Egyház különféle szükségletei és körülményei szerint születtek” a felelős lelkipásztorok felügyelete alatt imádságban és szeretetben. Mert az „a lélek megújulása, önmagunk legyőzése, szabad kiáradása a szeretetnek, amely az egység vágyát szüli és érleli”. „A hívek ökumenikus tevékenysége sem lehet másmilyen, csak tökéletesen katolikus, azaz hűséges ahhoz az igazsághoz, amelyet az apostoloktól és az Atyáktól vettek és megegyező a katolikus Egyház által mindig vallott hittel: arra a teljességre törekszik, amelyben a korok folytonos egymásutánjában az Úr azt akarja, hogy Teste növekedjék.” (A Zsinat határozata a keresztények egységéről.)

### 39. A világiak apostolkodása

„Minden világi a kapott adományok erejénél fogva tanúja és ugyanakkor élő eszköze az Egyház missziós tevékenységének, a Krisztustól nyert adomány mértéke szerint” (Ef 4,7) „Ez olyan apostolság, amely kivétel nélkül minden hívőt megillet” (Lumen Gentium 33.) „Végeredményben a keresztény hivatás, természeténél fogva egyúttal meghívás az apostolságra is.” „Az Egyház és annak minden tagja köteles először is hirdetni a világnak Krisztus üzenetét szavaival és cselekedeteivel és közölni vele kegyelmét.” „A felelős lelkipásztorok körül a világiak azok, akik sokrétű apostoli tevékenységüket gyakorolják, mind az Egyházban, mind pedig a világban.” A tettek mezeje nagyon változatos: egyházi közösségek, családok, az ifjúság, társadalmi környezet, nemzetiségi és nemzetközi csoportok. A nők részvétele egyre tevőlegesebb a társadalmi életben, s egyre jobban mutatkozik az apostoli munkában is. Az apostolkodás módjai különfélék. Az első és elengedhetetlen, hogy az a valóban keresztény életből folyjék. Mindig és mindenütt termékeny és minden körülmények között az egyetlen alkalmazható és lehetséges mód. De, mivel az ember természete szerint társas lény, a jól szervezett apostolkodás nagyon is megfelel a hívek emberi és keresztény adottságainak. Ugyanakkor a közösségnek és az Egyház Krisztusban való egységének is jele: „Ott, ahol ketten, vagy hárman összejönnek az én nevemben, közöttük vagyok” – mondta az Üdvözítő. (Mt 18,20) Ezen apostoli társulások igen különfélék: „Egyikük azt tűzi ki magának feladatul, hogy az Egyház általános apostoli célját elérje, a másik a hithirdetést és a megszentelést, de sajátos szemszögből nézve, ismét más arra fektet súlyt hogy az evilági vonatkozásokat keresztény lelkülettel töltsse meg, ismét mások a szeretet és irgalmasság sajátos tetteivel tesznek tanúságot Krisztusról.” A Zsinat főként azokat ajánlotta, melyeknek Actio Catholica a nevük, „s ez leggyakrabban a hierarchia apostolkodásában való világi együttműködés. Testvéreik között így a világiak tevékeny tanúságtevői annak a fénynek, amelyet kaptak, és annak a szeretetnek, amely élteket.” (Vö. a Zsinat határozata a Világiak apostolkodásáról.)

### 40. Az egyetemes Szeretet útjai

A keresztény embernek komoly gondja, hogy megossa hitét embertestvéreivel, ez azonban nem kisebbíti szerepét abban a munkában, hogy velük együtt testvéri közösséget építsen fel világi értelemben.

A közzónak ezen szolgálatában becsületesen együtt dolgozik a jóakarátú, békességes emberekkel. És minden bizonnyal nem fél azoktól a merész változtatásoktól, amelyek

<sup>37</sup> „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint Te Atyám bennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk és így elhiggye a világ, hogy te küldöttéi engem.” (Jn 18,21)

szükségesek a közösség java érdekében. De tudja azt is, hogy az igazságosság és a szeretet elválaszthatatlanok, s hogy a mennyek országa azoknak van fenntartva, akik „békességesek, mert őket Isten fiainak nevezik”. (Mt 5,9) Ez az ország „erőszakot szenved és az erőszakosok ragadják el azt.” (Mt 11,12) Az evangéliumi forradalom ilyen és nem olyan, mint a pogány erőszak, hanem ez a keresztény szeretet forradalma Jézus példája és parancsa szerint: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket, imádkozzatok üldözőitekért, hogy így legyetek fiai mennyei Atyátoknak, aki fölkelte napját a gonoszokra és a jókra egyaránt (Mt 5,44-45). Ezeket a szavakat kemény dolog hallani, ezt Krisztus is jól tudta (Vö. Jn 6,60), aki jól meghatározta számunkra: „Ha igazságatok nem fogja fölülmúlni az írástudókét és a farizeusokét, nem mentek be a mennyek országába. Ha csak azokat szeretitek, akik benneteket szeretnek, nemde a pogányok is csak ennyit tesznek?” (Mt 5,20 és 46-47). Befejezésül pedig egy nagy keresztény csodálatos szavai szerint „nemde könnyebb elpusztítani az ellenséget, mint baráttá tenni őt?” (Vö. Luther King: A szeretet ereje, 8. kiadás, Paris Casterman, 1964, 71. o.) A keresztény képes arra, hogy vállalja ennek a sajátos szeretetnek a kockázatát és Krisztus nyomába lépjen, egészen elszánva magát az ő végsőig való követésére.

## 41. Teljes emberség

Csupán Krisztus hűséges követésének eredménye, az evangéliumi üzenet igényei szerint, hogy a keresztény ember betölti a hivatását azáltal, hogy „a világ világossága” (Mt 5,14), „a föld sója” (5,13) „és kovász” (13,33) lesz. Elégtelen az önmagunkba zárt emberség, a hívőt értékskálája a végtelen felé irányítja: „nem valósítja meg önmagát csak azáltal, hogy túllép önmagán, azaz megnyílván Isten ajándéka előtt.” Jézus erre a következőképpen figyelmeztet minket: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének azonban kárát vallja?” (Mt 16,26), „keressétek először az Isten országát és az ő igazságát” (6,33), „törekedjétek olyan eledelre, amely az örök életre megmarad”. (Jn 6,27) A keresztény teljes egészében ember akar lenni Krisztus képére, aki mindenkit arra hív, hogy fiúként részesüljön minden ember Atyjának, az élő Istennek életében. (Populorum Progressio, 21.)

## 42. Szívbeli megtérés

A keresztény ember jól tudja, hogy nem képes megélni ezt az eszményt, hacsak meg nem változik belsejében: a szívnek ez a változása, a gondolatnak ez a megfordulása az, amit az Evangélium megtérésnek nevez. Az egész létnek ez a mélységes megváltozása a kegyelem hatására, az egész keresztény élet nélkülözhetetlen alapja. Ha ez nem így történik, csupán természetes bódultság illúziójába esünk, amely visszavet bennünket az ösztönök és a szenvedélyek rabszolgaságába és meghamisítja az Evangéliumot, tevékenységünket is terméketlenné teszi. Ez a megtérés sok ellenállásba ütközik bennünk és sokszor be nem vallott nehézségeket okoz, melyeket egészen soha nem lehet megoldani. A keresztény mindezt szünet nélkül érzi. Ebben segíti a személyes lelkiismeretvizsgálás és annak revideálása, hogyan is éli meg embertestvéri életét. A bűnbánat szentsége, ugyanakkor, amikor megbocsátja bűneit, mélységes támasz lesz számára, míg az eucharisztia hatékonyan erősíti és segíti őt a Pál apostoltól kölcsönzött program megvalósításában: „Az én számomra az élet Krisztus.” (Fil 1,21) Ennek eredménye azután, hogy a keresztények lassankint engedik, hogy a Mindenható olyanná alakítsa őket, amilyennek Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki és adta oda magát nekünk, melyre így zeng szívünkben hívása: „Legyetek tökéletesek, amint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.” (Mt 5,48)

### 43. Megváltó szenvedés

Ugyanúgy, mint bárki, a keresztény sem menekülhet a megpróbáltatások elől. Ám Krisztus példája nyomán szívesen fogadja egészen addig, hogy még örömét is leli benne (Vö. Kol 1,24) „Ha valaki utánam akar jönni, mondja Jézus, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és úgy kövessen engem.” (Mt 16,24) A keresztény hallja ezt a hívást és tőle telhetőleg felel is rá abban a rendkívüli bizonyosságban, amelyet Szent Pál apostol adott számára, nevezetesen, hogy az önként vállalt szenvedés által a Megváltó Kereszt húsvéti titkában részesedik ilyképpen. „Én kiegészítem testemben, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből.” (Kol 1,24) Ezen megtisztító aszkézison túl, csakúgy mint minden ember, a keresztény is szembe találja magát, a rossz problémájával; pontosan tudja, hogy a rossz gyökere a bűnben van, amelyet Krisztus legyőzött, de a megpróbáltatás miatt nem kevésbé lehangoló. Hitének éjszakáján fogadja hát el ezt, Krisztus nyomán, „aki áldozata mi bűneinkért”. (1Jn 2,2) Miként Krisztus is, felajánlja a szenvedést az Atyának az emberek üdvösségéért, tudva, hogy a húsvéti titok által a halál fullánkja nem létezik többé és a látszólagos vereség is visszájára fordult: a halálból titokzatosan életre támadt. „A győzelem, amely győzedelmeskedett a világon, a mi hitünk.” (5,4)

### 44. Reménység

A keresztény ember a remény embere. Az Evangéliumnak csodálatos igényei ugyanis azok számára is nehezek, akik azokat komolyan veszik. Jézus nem titkolja: „Az ember számára ez lehetetlen, de Istennél minden lehetséges” (Mt 19,26) A keresztény ember azonban nem tartja elviselhetetlen követelménynek, hogy saját erejéből jobb legyen, mint mások. De azt is tudja, hogy az Isten irgalmas hatalma az, amely gyengeségének verméből szeretetéhez emeli. Ettől kezdve sem a bukás, sem a halál nem képesek alázatos erőfeszítéseit elnyelni. Tudja, hogy úgy kell tenni a kis dolgokat is, mint a nagyokat Jézus Krisztus fölsége miatt, aki elindítja bennünk a cselekvést; s a nagy dolgokat csakúgy, mint a kicsinyeket és könnyűeket, mindenhatósága miatt” (Vö. Pascal: Jézus titka) Az üdvözítő szeretet bizonyosságában már nincs többé kilátástalan helyzet, sem reménytelen lét. A reménynek ez az alázatos, de mégis szilárd biztonsága a kereszténynek olyan örömet kölcsönöz, amelyet soha semmi nem rabolhat el tőle.

### 45. Az imádság

Ez a keresztény magatartás azt kívánja, hogy mélységes bensőségben éljünk Jézussal, elmélkedve róla az Evangéliumot olvasva, magunkhoz véve őt a szentségekben, s találkozva vele az imádságban. Ahelyett, hogy felmentenénk a keresztényt az erőfeszítéstől, éppen az imádság ad számára erőt. Imádkozik „csendben” (Mt 6,6), de testvéreivel együtt is és szeret résztvenni az Egyház liturgikus imájában is, amikor az Isten népe az önmaga felajánlásra és a hálaadásra gyülekezett össze. Kér az imájában minden bizonnal Jézus ezen szavai szerint: „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 16,23) De hallgat, csodálkozik, dicsér és szemlélődik is. Már maga a hit imádság, hiszen egyenes válasz az isteni hívásra. És az egész keresztény élet ennek a hitnek soha be nem fejezett kibontása, a három isteni erény gyakorlásában.<sup>38</sup>

Azok az imádságok, amelyekre az Egyház tanít, hitre való nevelést jelentenek. Ha ez a nevelés végülis nem táplálódik és fejlődik az ima által, a hitet az a kockázat fenyegeti, hogy

<sup>38</sup> A három isteni erény, mert Isten a tárgyuk: a hit, a remény és a szeretet. A négy sarkalatos erény a legfontosabb, mert rendezik kötelességeinket önmagunk és mások irányában: az okosság, az igazságosság, a lelki erősség és a mértékletesség.

hovatovább már nem lesz „élő hit”, s amely nem létezhetik tovább normálisan a hitetlen társadalmi környezetben. A hívő keresztény ezzel szemben, mint a hit és imádság embere, vonzóvá válik a remény és öröm által, melyek sugároznak belőle és abból a szeretetközösségből, amelyet testvéreivel együtt alkot.

## 46. Az Egyház szeretete

Az Egyház fia, a keresztény, Egyházát édesanyaként szereti és abban él testvéreivel közösségben, tanulékony lélekkel és tettekre készen figyelve lekipásztoraiba. Öröm és bajok váltakoznak itt is, mint a családban, ezeket vállalva részesedik egyháza benső életében és missziós apostoli feladatában. Ahelyett, hogy befeketítené, együtt szenved emberi gyengeségeivel és mindent, amit megtehet, megtesz, hogy küzdjön azon bűnök ellen, melyek mindig újjáélednek tagjaiban. Tudja, hogy az Egyház gyenge és bűnös emberek egysége, olyanoké, mint ő is, de éppen ezeket akarja megszentelni és a szentség felé vezető úton azok szemléléséből merít bátorságot, akik már elérték ezt az életszentséget. Mert az Egyház nincs azokra korlátozva, akik látható tagjai, sem azokra, akik a kortársakat jelentik. A keresztény ember a szenteknek ahhoz a hatalmas tömegéhez tartozik, akik előtte éltek és testvéreik között nemeslelkűen járták a Krisztus-követés útját, s most már az ő boldog birtoklásában élnek. Példájuk a keresztény számára lelkesítő, imájuk segítség.

## 47. Mária

A szentek között az első helyen Máriát tiszteli a keresztény ember; a Szüzet, a feleséget, az anyát, aki fogantatása első pillanatától kezdve szeplőtelenül és szentként élt, mindig az Isten kegyelmében. Valóban Isten Anyja és a mi anyánk is. Szorosan hozzátartozik Ő megváltásunk titkához attól kezdve, hogy Jézust szüzen foganta, egészen annak üdvözítő kereszthaláláig, mindannyiunkat megelőző lelkével és testével Nála. Az új Éva, az Egyház Anyja, akit Védelmezőnek, Segítőnek, Oltalmazónak, Közbenjárónak hívünk. Aki szent Fiához vezet bennünket, arra tanítva, hogy példája nyomán „érintetlen hitben, erős reményben és őszinte szeretetben éljünk.” (Lumen Gentium 64.) Életének titkait szemlélve, a keresztény ember hálát ad a Mindenhatónak, aki ilyen csodálatos dolgokat művelt. (Lk 1,49: Ez az egész értelme a szentolvasó hagyományos imádkozásának) Ez a látomás segíti a bízó hitben élni azt, aki fonja mindennapi létének fonalát.

## Befejezés

### 48. A hit haladása

Így járnak-kelnek a ma keresztényei. Az egyházi közösség a támaszuk, mint az első jeruzsálemi testvéreknek is: „Akik állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában, hűen a testvéri közösséghez, a kenyértöréshez és az imádsághoz.” (ApCsel 2,42) A világ az a küzdőtér, ahol kifejlődik szeretetük tanúságtétele. Semmi emberi dolog nem hagyja őket érzéketlenül. Az Isten Fiának a követésében, aki emberré lett azért, hogy megnyissa az emberi szíveket az Isten ajándéka előtt, megélik a maga teljességében emberi létüket, abban az örömben, hogy az Isten szereti őket és hogy a szeretet teljessége felé haladnak. Ez a mai idők keresztényének tanúságtétele a világban. Egy olyan társadalomban – ahol gyakran allergia lép fel a hittel szemben – semmiképpen sem hajlik arra, hogy félénk és lusta módon gettóba zárkózzék, még kevésbé hígítja fel meggyőződését annyira, hogy feloldódjék, pusztán csak azért, hogy jobban elfogadják azt. Alázatosan él hite szerint, „hordozva ezt a nagy kincset törékeny edényben” (2Kor 4,7), de „állhatatosan kitartva, mintha látta volna már a láthatatlant”. (Zsid 11,27) Hűségben Krisztushoz, az Egyházhhoz tartozás örömteli tudatában, sugárzóan lelkesedve keresztény közösségéért válik a Jézus által hozott örömhír hiteles tanúságtevőjévé. Amint Pál apostol mondja, szabadon halad a reménységben: „Minden a tiétek, de ti Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig az Istené.” (1Kor 3,22-23)

Ma, csakúgy, mint tegnap, a keresztények magukévá teszik Szent János örömteli üzenetét (Jn 1,3-4) „Amit láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy ti is egységben legyetek velünk: mi egységben vagyunk az Atyával és Fiával Jézus Krisztussal. És ezeket azért írtuk meg nektek, hogy örömünk teljes legyen.”

„A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen veletek, mindnyájatokkal!” (Jel 22,21)

## VI. Pál pápa imája a hitért

*Hiszek, Uram: akarok hinni Tebenned.*

*Uram, add, hogy hitem teljes legyen,*  
fenntartások nélkül; hassa át gondolatomat, az isteni és emberi dolgokra vonatkozó ítéletalkotásomat.

*Uram, add, hogy hitem szabad legyen:*  
legyen meg benne ragaszkodásom személyes közreműködése, fogadja el hitem a lemondásokat és azokat a kötelességeket, melyek vele együttjárnak, s ez a hit legyen személységem pontos rendeltetésének kifejeződése.

*Hiszek Benned, Uram.*

*Uram, add, hogy hitem biztos legyen,*  
külső bizonyítékok összeesése, a Szentlélek belső tanúságtételei révén, a fény által, amelyet biztosítékul Ő ad, a végkövetkeztetések által, melyek békét kölcsönzően Tőle valók, a hozzáilleszkedés által, mely nyugalmat ad.

*Uram, add, hogy hitem erős legyen,*  
hogy ne féljen a problematikus ellentmondásoktól, amelyek fényben szegény életünk tapasztalati vonalát betöltik, sohase féljen azoktól, akik vele vitába szállnak, támadják, visszautasítják, tagadják: hanem erősödjék a te igazságod belső megtapasztalása által; álljon ellen a kritikából eredő fáradtságnak, győzze le a dialektikus és szellemi nehézségeket, amelyek kellős közepén folyik a mi időbeni életünk.

*Uram, add, hogy hitem örömteli legyen,*  
adjon békét és örömet lelkemnek, helyezze azt az Istennel való imádság és az emberekkel való beszélgetés helyzetébe, hogy ezen szent és profán gondolatcserékben sugározzék a te áldott jelenlétnek bensőre ható boldogító ereje.

*Uram, add, hogy hitem tevékeny legyen,*  
olyan formában nyújtson a szeretet számára indokot erkölcsi hatékonyságából, amely valódi barátságot eredményez Veled, s ez mind a munkában, mind a szenvedésben, mind a végső kinyilatkoztatás várásában folytonos Téged-keresés maradjon, szünet nélküli tanúságtétel, a remény meg nem szűnő tápláléka.

*Uram, add, hogy hitem alázatos legyen.*  
ne legyenek előítéletei, melyek gondolataim és érzéseim tapasztalatán alapulnak, hanem adja át magát a Szentlélek tanúságtételének, s ne legyen más és jobb biztosíték a számára, mint a hagyomány és a Szent Egyház tanítóhivatalának tekintélye iránti tanulékony lelkület.

Amen